

Seznam příloh

Příloha 1 – Otázky pro žáka s kochleárním implantátem

1. Výzkumná otázka: JAKÉ VÝUKOVÉ METODY VYHOVUJÍ ŽÁKŮM S KOCHLEÁRNÍM IMPLANTÁTEM?

- 1.1. Jak ti vyhovuje výklad pana učitele/ paní učitelky? Zvládáš poslouchat a zároveň si zapisovat?
- 1.2. Jak ti vyhovuje práce ve skupině s dalšími spolužáky? Zapojuješ se do ní rád/a?
- 1.3. Co ti v hodinách nejvíce vyhovuje?
- 1.4. Co ti naopak nevyhovuje, s čím máš problém?
- 1.5. Máš možnost si práci dodělávat doma, pokud ji v hodině nestihneš?

2. Výzkumná otázka: JAKÉ POMŮCKY ZJEDNODUŠUJÍ DĚTEM S KOCHLEÁRNÍM IMPLANTÁTEM VYUČOVÁNÍ?

- 2.1. Dává ti v hodinách pan učitel/paní učitelka nějaké materiály, které ti pomáhají při výuce?
- 2.2. Jak v hodinách pracujete s interaktivní tabulí? Co ti na práci s ní nejvíce vyhovuje a co naopak?
- 2.3. Děláte v hodinách poslechy? Posloucháte nějaké knížky? Co poslechy v angličtině? Zvládáš je dobře?
- 2.4. Dostáváš na doma nějakou práci navíc, kterou tvoji spolužáci dělat nemusí?

3. Výzkumná otázka: JAK PROBÍHÁ SPOLUPRÁCE S DALŠÍMI LIDMI/ ORGANIZACEMI?

- 3.1. Máš ve škole asistenta? Myslíš, že ti pomáhá? Jak s ním vycházíš?
- 3.2. Navštěvoval jsi někdy logopeda? Chodíš do nějaké organizace, která ti pomáhá?
- 3.3. Jaký máte ve třídě kolektiv? Máš tam dobré kamarády, kteří ti třeba pomáhají s přípravou do školy nebo s prací v hodinách?
- 3.4. Chodíš na nějaké doučování? Na jaké?

4. Výzkumná otázka: JAKÉ HODNOCENÍ JE NEJVHODNĚJŠÍ PRO ŽÁKA S KOCHLEÁRNÍM IMPLANTÁTEM?

- 4.1. Máš individuální vzdělávací plán? Jaké máš výhody?

4.2. Jaké máš ve škole známky?

4.3. Jaký předmět ti jde nejlépe a jaký nejhůře?

4.4. Proč myslíš, že to tak je?

Příloha 2 – Otázky pro třídního učitele/ třídní učitelku

1. Výzkumná otázka: JAKÉ VYUČOVACÍ METODY VYHOVUJÍ DĚTEM S KOCHLEÁRNÍM IMPLANTÁTEM?

- 1.1. Jak reaguje žák s kochleárním implantátem na frontální způsob výuky?
- 1.2. Využíváte v hodinách skupinovou výuku, a jak se žák s kochleárním implantátem zapojuje?
- 1.3. Jaké další metody v hodinách využíváte a jak žákovi s kochleárním implantátem vyhovují?
- 1.4. Dáváte žákovi s kochleárním implantátem při práci v hodině nějaké úlevy? Přizpůsobujete mu výuku? Jak?
- 1.5. Pokud žák s kochleárním implantátem zadanou práci v hodině nestihne, může ji dopracovat doma? Pokud ne, jak jinak tento problém řešíte?

2. Výzkumná otázka: JAKÉ POMŮCKY ZJEDNODUŠUJÍ ŽÁKŮM S KOCHLEÁRNÍM IMPLANTÁTEM VÝUKU?

- 2.1. Používáte v hodinách, ve kterých je přítomen žák s kochleárním implantátem, nějaké speciální materiály? Jaké?
- 2.2. Využíváte interaktivní tabuli? Pomáhá žákovi s kochleárním implantátem? (videa, obrazy, textové dokumenty)
- 2.3. Pracujete v hodinách, ve kterých je přítomen žák s kochleárním implantátem, s poslechy? Pokud ano, jak je žák zvládá?
- 2.4. Dostává žák pomocné materiály k domácí přípravě?

3. Výzkumná otázka: JAK PROBÍHÁ SPOLUPRÁCE S PORADENSKÝMI PRACOVÍŠTI?

- 3.1. Má žák s kochleárním implantátem na vaší škole asistenta? Pokud ano, jak probíhá spolupráce s ním?
- 3.2. Spolupracujete jako třídní učitel/ka s dalšími organizacemi poskytujícími pomoc žákům s kochleárním implantátem?
- 3.3. Jak jste se jako vyučující připravoval/a na práci s žákem s kochleárním implantátem? Poskytla vám škola speciální přípravu, například v podobě školení?
- 3.4. Jak probíhá vaše komunikace s rodinou žáka s kochleárním implantátem?

3.5. Jak probíhá práce s třídním kolektivem? Motivovala jste třídu k pomoci žákovi s kochleárním implantátem?

4. Výzkumná otázka: JAKÉ HODNOCENÍ JE NEJVHODNĚJŠÍ PRO ŽÁKA S KOCHLEÁRNÍM IMPLANTÁTEM?

4.1. Má žák s kochleárním implantátem na vaší škole IVP? Pokud ano, pomohlo mu toto řešení zlepšit studijní výsledky?

4.2. Hodnotíte žáka na základě stejných měřítek, jako jeho spolužáky, nebo má při hodnocení určité úlevy (například při čtení)? Pokud ano, jaké?

4.3. Je žák s kochleárním implantátem hodnocen i slovně, nebo pouze známkami?

Příloha 3 – Rozhovor s Žákem

H: Tak Ž1, první otázka výzkumná je ta otázka, která se váže ke všem tady těmto otázkám pod ní. Tu si vždycky přečteme a pak si budeme povídat o těch otázkách pod ní.

Víš co je to výuková metoda?

Ž1: To je to...jakože učení.

H: Ano, to je to, jak tě paní učitelka nebo pan učitel v hodinách učí. To je to, jestli třeba stojí u tabule a píše na ni, nebo jestli si v těch hodinách povídáte. Nebo tak. Jo? Chápeš?

Ž1: No.

H: Takže když si třeba vezmeš češtinu, jak ti ten výklad paní učitelky vyhovuje. Stíháš poslouchat, co říká, a zároveň si to i psát?

Ž1: No moc s tím problém nemám, takže já myslím, že dobré.

H: A ve všech hodinách? Nebo v některých se třeba stane, že něco nestihneš.

Ž1: No v angličtině někdy nerozumím, tam se to ozývá u té tabule. Ale to je tou tabulou.

H: Když třeba pracujete s dalšími spolužáky ve skupině, máš skupinové práce rád? Občas se dělají třeba v angličtině rozhovory, v češtině jste třeba ve dvojicích mohli přiřazovat věty, tak jestli to děláš rád?

Ž1: No mě to teda hodně baví.

H: Takže to máš rád.

Ž1: no já nevím, každé má svoje, takže v některých případech je to zábavnější.

H: je to zábavnější, a v jakých předmětech tě to třeba baví a ve kterých méně, když říkáš, že každé má svoje.

Ž1: no já myslím, že v tom přírodopise je to úplně nejlepší, tam by mohlo víc, ale jinak mně to nevadí ze žádného předmětu, alespoň se do něčeho zapojím a tak různě.

H: A i na prvním stupni jste dělali skupinky?

Ž1: Jo, dělali.

H: A byls v těch skupinkách se stejnými lidmi nebo jste se tam střídali?

Ž1: Střídali, buď jsme si losovali, nebo jsme si vybírali, kdo s kým chce být. Nebo to bylo tak zavedené podle řady nebo tak.

H: No a s těma kamarádama ve škole, tak se všema si dobře rozumíš? Nebo třeba někdo mluví tak, že drmolí a je mu špatně rozumět.

Ž1: No já asi rozumím každému, ale někdy když něco nedoslechnu, třeba když se chvíli soustředím na něco jiného a pak si uvědomím, že něco říkali, tak už mi to pak nikdy nechcou říct.

H: No ti jsou teda!

Ž1: To je jedno...

H: Když máš, když si třeba představíš teďka všechny hodiny, co na druhém stupni máš. Ale klidně si můžeš představit z prvního stupně, tak co třeba je pro tebe v těch hodinách úplně nejlepší, co ti vyhovuje nejvíc.

Ž1: Ehm... Asi mě baví hodně moc zapisování.

H: Baví tě si psát?

Ž1: No,

H: Aha...

Ž1: a potom mě baví tak všechno, vlastně mě nikdy ještě nic neomrzelo.

H: Není to nic, že by ti něco tak vadilo. Jsi aktivní? A je lepší, když paní učitelka třeba jen píše na tabuli, nebo jen když mluví? A nebo oboje, když něco říká a u toho zároveň píše na tabuli?

Ž1: No myslím, že je to asi nejlepší, když říká a zapisuje, protože já mám hodně rád to opisování z té tabule, jak to má zapsané ta učitelka, protože ona to má zapsané v nějakých těch rádcích a tak...

H: Je to přehlednější, že?

Ž1: Je to přehlednější a já jsem se to tak naučil taky, takže je to dobré.

H: Jo, takže si to děláš tak stejně, jak je to na tabuli.

Ž1: Jo

H: A je to asi i lepší že? Kdybys třeba něco nestihl, jak se rychle mluví.

Ž1: No, právě.

H: Tak na té tabuli to je a můžeš to opsat. Jo?

Ž1: Jo, tak je to dobré.

H: Tak, s čím máš ale třeba v hodinách problém? Když se zamyslíš nad tím, tak co ti vyloženě dělá problém.

Ž1: Angličtina, ta multimediální učebna, jak je tam ten reproduktor z té tabule, tak to mluvení, to jsem teda rád, když mně pan učitel vždycky to ještě jednou přeloží, nebo...

H: On ti to řekne znova?

Ž1: No, nebo to dvakrát ještě řekne potom.

H: Aha, takže je lepší než reproduktor, když ti to potom teda ještě on zopakuje.

Ž1: Jo, protože ten reproduktor má pokaždé jiný vliv na tu místnost.

H: Ono se to tam rozhléhá asi, že.

Ž1: No.

H: A tady v té třídě je taky ozvěna, ta ti nevadí?

Ž1: No tady mně to tak nevadí, tady je to normální přirozený hlas. Tam je to ...

H: Takové zkreslené, že? No a ještě něco? V angličtině je teda ten reproduktor, a jinak?

Ž1: Asi nic.

H: Jo? A když třeba někdo tam zvedne ruku a zeptá se, tak ty ho slyšíš? Záleží asi, jak nahlas to řekne, že?

Ž1: No, jako když je tam někdo potichu že jako ani ostatní tomu skoro nerozumí, tak já taky ne.

H: Když to zamumlá že? Tak jo, hele, poslední otázka tohoto prvního celku. Když něco nestihneš ve škole, nechávají tě paní učitelky si to dodělávat doma? Nebo jestli dřív sis něco mohl dodělávat doma. A dostávals třeba nějaké papíry navíc na procvičování?

Ž1: No, tak to jsem... noo vím že předminulý rok, to bylo taky zase v angličtině, tak to jsem měl jinak slovíčka, to mně je paní učitelka vždycky okopírovala.

H: Jo? Dobře. A třeba domácí úkoly? Děláš rád?

Ž1: Ano, ale někdy je jakože toho hodně a chci třeba stihnout i volný čas.

H: Jasně, to je pak únavné, když jen do večera děláš úkoly, že?

Ž1: Ano

H: Tak jo, a tys měl nějaký počítač na prvním stupni že?

Ž1: Jo, měl jsem.

H: A jaké to bylo? K čemu byl, co se na něm dalo dělat.

Ž1: No mělo to sloužit tomu, abysem se na tom procvičovat. No já myslím, že možná tak půl rok to vydrželo to procvičování a pak už jsem to ani nepotřeboval.

H: Ty už jsi to pak nepotřeboval. A cos na tom počítači dělal? Tams měl nějaké cvičení?

Ž1: No tam byly cvičení, vždycky jsme si zapli webové stránky skolakov.eu nebo ty různé procvičovací školní stránky. A tam jsem to doplňoval. A potom jak už jsem ten pc nepoužíval, tak jsme ho vlastně používali k vyhledávání různých věcí na wikipedii a takové.

H: Takže jste tam mohli i na internetu pracovat, třeba.

Ž1: Jo.

H: No super, tak máme celý první blok. Ještě něco bys dodal? Když se na to podíváš? Když by tě třeba ještě napadlo, co v těch hodinách ti třeba vadí, nebo naopak, tak kdyby sis v průběhu povídání kdykoliv vzpomněl, tak mi můžeš kdykoliv říct, jo?

Ž1: Dobře.

H: Tak, jdeme dál. Výzkumná druhá – pomůcky! Tak, jestli ti paní učitelka v hodinách dává nějaké materiály, které ti při výuce pomáhají. Tím je myšleno i to, že vám paní učitelka třeba něco nakopíruje a ty si to nalepíš do sešitu nebo že ti ukáže nějaké obrázky, třeba v přírodopise jestli používají obrázky hodně, na kterých to jde vidět, nebo tak. Jo?

Ž1: No, dá se říct, že buď to okopírují všem děčkám a nebo ne. Já si myslím, že ty pomůcky vlastně ani nepoužívám.

H: No a třeba na prvním stupni?

Ž1: To jsem taky moc nepoužíval, to mně moc netoto.

H: Takže nebylo to potřeba. No a ty jsi i rád, když něco vidíš, jsi říkal, když je třeba něco napsané na tabuli. Tak jsi třeba i rád, když vám paní učitelka pustí v prezentaci něco?

Ž1: Jojojo...

H: Máš rád prezentace?

Ž1: Mám. Já to tak jakože mám rád, že jsou tam ty obrázky a že je to takové přehlednější učení a myslím, že vlastně i pro všechny.

H: To je vlastně asi pravda. A co když nějaké video si pouštíte?

Ž1: No tak je to taky jakože dobré a já si z toho většinou hodně moc odnesu.

H: A slyšíš to všechno dobře? Tam ti to nevadí ten zvuk?

Ž1: Nooo. Někdy je to dobře navykládané, někdy je to takovým divným hlasem, že se to tam rozléhá.

H: To záleží asi že, video od videa.

Ž1: A které má jakou kvalitu zvuku, kdo to jak nahrál a tak.

H: To se pozná, že.

Ž1: Jo.

H: Tak teď zase otázka na interaktivní tabuli, my už jsme na to narazili v tom prvním bloku. Ale co ti na ní třeba nevadí. Tys říkal, že ti vadí ty nahrávky zvuku na té tabuli.

Ž1: No nevádí mi to psaní a líbí se mi na tom, že to je z monitoru všechno vidět dobře, takže vlastně to tam nikdo nemusí kreslit nebo přidělovat magnetem. Takže...

H: A hrajete tam nějaké hry? Třeba spojovačky na té interaktivní tabuli, nebo tak?

Ž1: Ani ne. To jsme tak dřív dělali vždycky s paní učitelkou, třeba byla čeština, že jsme spojovali vyjmenované slova a tak, že jsme to měli aj dřív v hudebce.

H: Jo, super. No a ta hudebka co? Zpíváš rád?

Ž1: Jo, strašně rád!

H: Strašně rád? A posloucháš nějakou muziku?

Ž1: Jo.

H: A sluchátka ti nevádí do uší?

Ž1: No sluchátka jo, já spíš používám ty velké.

H: Je to lepší?

Ž1: Je to takové lepší, tam ten zvuk je barevnější.

H: Poznáš to jo?

Ž1: Tady ty malé, z toho, ty peckové, z toho ten zvuk nejde snímat, to je prostě nemožné.

H: Tak, v hodinách, jestli děláte polechy, nebo třeba jestli jste v hodinách češtiny poslouchali nějaké audioknížky?

Ž1: No já vím, že jsem měl na tom notebooku nahrané různé audioknížky, a já třeba když jsem byl unavený, nebo když už jsem měl udělanou práci, tak jsem si je poslouchal.

H: Aha, super. A jaké třeba poslouchal knížky? Pamatuješ si nějakou?

Ž1: Doktor Proktor a prdící prášek, nebo Babička drsňačka.

H: A co máš radši? Radši čteš, nebo ty knížky posloucháš?

Ž1: No, čtu. Tam je to... jak kdy.

H: A má třeba na to, jak se ti audioknížka líbí, vliv, kdo ji namluvil?

Ž1: No, mně to vždycky chvílu vadí a pak si na to zvyknu. Pak už si to představuju jako normálně. Protože dřív mně taky mamka četla a přečetla nám to svým hlasem a jinak používala ty anglické slova nebo to jinak přeměňovala. Takže, pak jsem si na to zvykl a moc mi to nevadilo.

H: A v aj poslechy, to už jsi říkal, že ti nevádí, že to pan učitel přečte případně znova. Ale co třeba poslechy z rádia? Poslouchali jste někdy?

Ž1: To mně tak nevadilo, asi jak to bylo na hlas a v té třídě jak se to rozlíhalo.

H: Dostáváš na doma nějakou práci, kterou třeba tvoji spolužáci dělat nemusí?

Ž1: Ne, nedostávám.

H: A dřív jsi třeba dostával?

Ž1: Myslím, že ne. Všechno jsem plnil ve škole.

H: Tak jo, tak dál. Teďka ve škole asistenta nemáš?

Ž1: Nemám.

H: Už normálně funguješ samostatně, ale dřív jsi měl asistentku?

Ž1: Měl jsem.

H: A jak dlouho?

Ž1: Na celý školní rok. Byla to taková spíš slečna. A já jsem ji ani moc nepotřeboval.

H: A ona co dělala? Jak ti měla pomáhat?

Ž1: Noo, já právě to nedokážu nějak vysvětlit.

H: Ona vedle tebe seděla v lavici?

Ž1: Jo, ona vedle mě seděla v lavici a dřív mi jako vysvětlovala, co jsem nechápal. A potom jsem ji ani moc nepotřeboval.

H: A pomáhala ti i zapisovat něco?

Ž1: Někdy mi to zapsala, když jsem byl hodně unavený nebo tak.

H: Tak ti to pomáhala zapisovat.

Ž1: No, tak to za mě zapsala.

H: A měli jste dobrý vztah? Rozuměli jste si?

Ž1: Mmm...

H: Byla příjemná, mělš ji rád? Byl jsi rád, když přišla?

Ž1: No jakože, já jsem to ani moc neměl rád, když přišla. Jako ona nebyla ošklivá nebo tak, ale ona, nevím, nějak mi to nepadlo

H: Přišlo ti, že ji nepotřebuješ?

Ž1: No, nepotřebuju, a byla to prostě...

H: Spíš ti teda vadila?

Ž1: Jo, vadila mně.

H: A ona teda pomáhala i ostatním?

I: Jo, potom jo.

H: Tak dobře. Chodil jsi někdy k logopedovi- to je ten doktor, jak tě učí dobře vyslovovat?

ŽI: Jo jo, chodíval jsem dřív.

H: A kolik ti třeba bylo? V kolikáté jsi byl třídě

ŽI: No to jsem byl ještě ve školce, asi třetí ročník, nebo jak bych to řekl... skoro předškolák, nebo

H: A to jsi chodíval, učil ses tam vyslovovat. A od té doby už nikdy?

ŽI: No ne, já jsem se to aj učil asi dva roky.

H: Super, co kolektiv ve třídě? Otázka na to, jak si rozumíte, jestli si rozumíš se všema, jestli ti nikdo nedělá zle a tak. Jaký

ŽI: Kolektiv je takový dobrý, pokud si to nezaviním já, tak je vlastně pořád dobrý.

H: A jak bys sis to mohl zavinit?

ŽI: Nevím (smích), udělám nějakou blbinu.

H: Takže rozumíš si úplně se všema?

ŽI: Jak kdy, někdy mám rád hodně Toma, někdy je to, že někdy má svou náladu, že je úplně k nerozeznání. Potom mám rád Vaška – s ním je rozumná řeč. A pak Máju, ta už posledně se mi hodně moc zamluvila.

H: A čím to třeba je?

ŽI: No my si hodně rozumíme a ona mi hodně poradí, nebo když jsem v maléru, tak mi pomůže. Když mě třeba kolektiv ve třídě urážel. Tak mi řekla, ať si to nenechám. Tak jsem jí řekl, že mi to ani nevádí, že jsem si za to mohl já.

H: A prosimtě, za co tě třeba uráželi?

ŽI: Já nevím, že jsem hloupý. Nebo že jsem udělal blbinu. Třeba nějaký výraz. Nebo jsem se třeba lekl dneska Adama, že mě jako chtěl lištit, ale on nechtěl, tak jsem se po něm potom celou přestávku díval. A on že proč se po něm dívám, říkám, jenom jsem se tak trochu obával, a on mně potom hned něco začal říkat... on je vlastně první vždycky, kdo něco takového začne dělat. Že blbě vidím, že mám krev zelenou, že to vidím červeně. Že třeba nemám inteligenci. A hned se k němu připojí Jirka.

H: A tohle si myslíš, že nějak souvisí s tím, jak slyšíš?

ŽI: Nenene, to jsou spíš moje blbiny. Spíš hlouposti, dneska to ani ale nebyla hloupost.

H: Tak hlavně, že za tebou stojí vždycky Maruška. A ještě někdo za tebou stojí, když tě někdo naštvě?

ŽI: No, ani ne. To pak začnou celá třída přizvukovat. Že jsem šiblý. Ale za to si většinou můžu já sám.

H: Posuneme se k další otázce. Když třeba zapomeneš, co jste dostali za úkol, tak voláš někomu ze třídy?

Ž1: Někdy jo. Těm, na které mám kontakty. Tom, Vašek. Ale to spíš Tomovi.

H: A když jsi třeba někdy nepochopil nějaký úkol, tak jdeš se ve třídě někoho zeptat?

Ž1: Nejdu nikoho.

H: A psal jsi někdy domácí úkoly třeba společně s kamarády doma?

Ž1: Jo, jsem došel ze školy a nechtělo se mně dělat úkoly doma a chtěli jsme to navázat, že bysme šli třeba hned po úkolech ven, tak jsem šel třeba k Tomovi a dělali jsme úkoly. Nebo když Tom něco nepochopil, tak já jsem mu vysvětlil nebo moje mamka nebo jeho mamka. A tak.

H: Co SPC ve Zlíně? Ty jsi jezdíval do Zlína za nějakou paní.

Ž1: No.

H: A tam se děje co, když tam přijedeš?

Ž1: No, zkoušíme, jestli rozumím. Třeba sykavky, nebo jestli jí rozumím, když si zakryje pusou, protože já vlastně umím i rozeznávat podle pusy. A nebo mě posadí, postaví do jednoho rohu abych se díval do stěny a ona se také dívá do stěny. Nebo jsme jednou hráli na PC takové hry – nebo spíš cvičení. A měl jsem přiřazovat třeba zvuk sanitky. A měl jsem třeba osm obrázků na výběr. A měl jsem dát co je co.

H: A šlo ti to?

Ž1: Jo. Jenže já jsem dřív chtěl udělat, že jsem udělal všechno špatně, abysem věděl, jaké dostanu hodnocení.

H: No a ta paní se zná i s mamkou? Píší si někdy nebo volají?

Ž1: No, tak to ano. Ale já o tom moc nevím.

H: Dobře, chodívals někdy na nějaké doučování?

Ž1: Ne.

H: Ani ve škole? Že tě třeba paní učitelka hodinu doučovala? To tady ve škole paní učitelky dělají.

Ž1: To ne, já jsem nebyl.

H: Poslední otázky. Máš individuální vzdělávací plán? Víš o něm? Třeba psaní půlky diktátů...

Ž1: To jsem míval a už to ani nepotřebuju.

H: A kromě toho diktátu tak co to třeba ještě bylo, víš to?

Ž1: Ten poslech v angličtině, že můj učitel mi to všechno vysvětloval. Že děckám řekl, že to třeba už mají špatně, a mně to vlastně prominul, třeba že jsem mu řekl, že jsem to nerozuměl.

H: Jo, dobře. Ve škole máš jaké známky?

Ž1: Myslím, že dobré. Úplně samé jedničky nemám, nějaké dvojky jsou tam. A výjimka je trojka, Posledně v angličtině v testu.

H: A na vysvědčení jsi měl co?

Ž1: Samé jedničky. Vždycky mně to jakože vycházelo 1,3 nebo tak.

H: Jaký předmět si myslíš, že ti jde nejlíp úplně.

Ž1: Přírodopis, úplně ho zbožňuju.

H: On je přírodopis určitě zajímavý předmět. A co tě na něm nejvíc baví?

Ž1: No, všechny ty různé věci o přírodě, o vesmíru, Zemi, různé látky. A baví mě hodně, hodně by se mně líbilo být doktorem.

H: A předmět, který ti jde nejmíň, kde by ti vůbec nevadilo, kdybys ho třeba vůbec neměl.

Ž1: Teďka moc nevím, asi nejmíň mně jde ta angličtina.

H: Ž1, teď k tomu tvému oušku, můžu?

Ž1: Ano, jasně.

H: Tys říkal, že už jsi chodil ve školce na logopedii. Ty už jsi ve školce špatně slyšel?

Ž1: No já nevím, ale už jsem měl naslouchátko na konci školky, třeba v tom 3. ročníku.

H: No a potom teda jsi byl ve škole a šel jsi na operaci?

Ž1: Ano, na jedno a pak aj na druhé.

H: A ty teď slyšíš ale jen na levé, jakto?

Ž1: No, já tam mám to naslouchátko (ukazuje). Ale na druhém nechcu.

H: A proč ne? To bys přece normálně slyšel, to by bylo super.

Ž1: No protože to by se mně smáli, ono je to i tak dost nepříjemné a potom ten šum ve škole je víc slyšet. A já to mám nějak divně, jakože mně to fakt vadí.

H: A ty doma i na tom druhém uchu slyšíš?

Ž1: jo, doma jo.

H: A do školy ho nebudeš nosit vůbec?

Ž1: No budu tak za dva roky.

H: A proč až za dva roky.

Ž1: to vyjde nový model, já už jsem se na to díval na internetu, to je ten model Rondo, to vypadá jako prostě kámen, nebo šperk, to je jenom takové malé a lesklé. Třeba černé. Tak to já bych moc chtěl.

Příloha 4 – Rozhovor s Učitelkou 1

H: Takže – jak reaguje žák s kochleárním implantátem na frontální způsob výuky?

U2: Pokud se zachovávají jeho specifika, reaguje dobře, mám to vyzkoušené. Ale musí učitel mluvit zřetelně, čelem k němu, nesmí se točit zády, musí mít zpětnou vazbu, jestli porozuměl zadanému úkolu či látce a případně doplňovat vše na tabuli písemnou formou. Takže to je asi k tomu, jako dokáže tento způsob, nebyl problém.

H: Ani na začátku? Ani když ten kochleární implantát měl nový, nebo?

U2: Když ho měl nový, tak vlastně on byl chvilku neslyšící, tam byly velké problémy, takže měl k dispozici asistenta, který mu právě měl přepisovat úkoly, sdělení, aby to viděl vizuálně. To bylo tak ty 3 – 4 měsíce, on potom naskočil, naskočil velice dobře, velice rychle, měl to štěstí, takže pak už nebyl problém.

H: Ano, dobře, a jak s ním komunikovali třeba ve škole ti ostatní, když neslyšel?

U2: Ve škole – je důležité dodržovat hygienu sezení, to znamená posadit ho tam, kde mu to vyhovuje, aby slyšel on ostatní – on vlastně jen zleva slyší, takže mluvit k levému uchu a ne k pravému, a tak. Ne zády.

H: Využíváte v hodinách skupinovou výuku a jak se žák s kochleárním implantátem zapojuje?

U2: Jako využíváme často, zapojuje se velmi dobře, zase měl to štěstí a má to štěstí, že znalosti u něho jsou, to znamená, že není někde pod hranicí průměrnosti, takže se zapojoval. Horší by bylo, kdyby měl žák ještě nějaké mezery ve vzdělání nebo nějaká nižší rozumová úroveň.

H: A ty ostatní děti, které s ním v té skupinové výuce pracují, tak vědí taky, že mají mluvit zleva, nebo...

U2: Vědí, i když občas si to neuvědomují, je důležité to ještě pohlídat. Je ale důležité, že tam měl tu svoji skupinu, měl tam ty dané žáky, vybrané třeba, málokdy dělám, že by to bylo náhodně, protože potřebujeme, aby si vzal ty, kteří mu sedí, do té skupiny. Ne ty, s kterými ta spolupráce není taková. Víím už, kdo s ním spolupracovat bude a kdo s ním funguje i v rámci mimoškolním.

H: A jak velké ty skupiny?

U2: Tak do 4 dětí, víc ne. Někdy jen tříčlenná, někdy se už i scházeli dokonce nad rámec i odpoledne s někým a v té skupině dotvářeli i prezentace. Takže sami z vlastní vůle, je něco nadchlo a udělali to.

H: Tak super, jaké další metody by mohly žákovi s kochleárním implantátem ještě vyhovovat v hodině?

U2: Takže to jsou přímé, názorné, dále metody slovní a vysvětlovací, to tam bylo, myslím, že ta názornost hlavně. Tam měl i počítač, kde mohl využívat individuálně i to své studium, procvičování nad rámec, aby se nemusel zapojovat do všech aktivit společných, kde byl přeci jenom hluk, takže tam

musel mít to své individuální. On měl rád i tu svou individuální četbu, protože když občas neslyšel – někdo mluví potichu – bylo to náročné a hodně se tím unavil. Takže četl jenom chvilku s ostatními, dával pozor, ale pak už měl svou individuální – měl odpočívadlo vzadu a mohl si číst sám.

H: Takže si v hodinách četl sám pro sebe, svým tempem. A na tom počítači co ještě bylo za výhody? On si tam přepisoval?

U2: Za výhody bylo, že to měla mět paní asistentka, která mu měla látku přepisovat, Ale ta prostě práci na počítači zrovna neovládala, takže mu to přepisovala na papír, na tabulku, a práce s počítačem byla, že já jsem mu tam dala nějakou práci procvičovací, co třeba se vztahuje k té výuce, příprava stránky, nebo ve škole, školákov atd, co se zrovna hodilo k učivu, českému jazyku, vzorům a podobně. Zase když už byl někdo rychlý, nebo celá skupina, tak mohli potom něco vyhledávat na tom počítači. Takže už měli i všichni žáci možnost s tím pracovat, nebo se střídali u procvičování. Jeden udělal něco písemně, druhý šel zase na počítač, a tak.

H:A na tom počítači, nestávalo se, že by ho to třeba nějak odreagovalo od výuky, že by tam dělal jiné věci, než byste požadovala?

U2: On si chtěl často poslouchat – právě že jsem zakoupila pro něho audioknihy, takže chtěl si často i poslouchat, takže měl k dispozici sluchátka. Jako čtenář on funguje, čtení s porozuměním fungovalo, takže si prostě i poslouchal.

H: Další otázka – dáváte žákovi s kochleárním implantátem při práci v hodině nějaké úlevy, a jestli mu přizpůsobujete výuku. Na to už jsme trošičku odpovídaly...

U2: To už jsem řekla, vlastně víceméně ano, úlevy jsou, stejně tak vznikalo někdy i nedorozumění. Já jsem už viděla, že únava je, a řekla jsem mu: ty už nemusíš, a některé děti pořád si to neuvědomovaly, proč on už nemusí, protože jako prostě dostal možnost si odpočinout. Nepochopí asi ten, kdo nezažije, že ta únava je jiná než u běžných dětí. Taktéž jsem musela hlídat, že když jsem řekla – děti, prosím vás, na chvílečku – když jsem potřebovala vyřídit nějaký telefon nebo tak něco, říkám – dávejte pozor a hlídejte. Tak služba na něj žalovala, že mluvil. A říkal třeba- já jsem ho na to upozornil. A slyšel to z té levé strany? Je potřeba to dohlídat, že kolikrát něco zaznělo, a prostě říkám – tak musíš třeba i dotekem k němu. On teda nemá rád poklepávání po rameni, takže jen na ruku třeba. Ukázat – jsem tady, mluvím na tebe. Upozorňovat. Musí to být kombinace nejen slovního, ale i vizuálního kontaktu. (6:37) Nebo když jsem byla v plavání, tak jsem musela upozornit všechny, když startovali, že na něj musí mávnou při odrazu do dálky, protože tam to měl vydělané všecko, tak neslyšel vůbec. Takže tam to bylo ještě o to horší. Jako ale, zase, byl výborný plavec, takže tím se to zase pro něho, bylo to přijatelné, protože se pak zapojil – co dělají ostatní, dělám také.

H: aha, jo. A on ten kochleární implantát dostal až po tom, co nějakou dobu vůbec neslyšel teda.

(7:01)

U2: Ano, on přišel, měl sluchadla, a vlastně asi ve 3. ročníku se to tak rapidně zhoršilo, že vlastně on vyhledával tu přítomnost opravdu tu nejbližší, takže něco nebylo v pořádku. A pak šel tedy na operaci,

to byla vlastně kolikátá... čtvrtá třída, takže se vlastně učil s kochleárním implantátem, s tím nastavením a nastavováním, bylo to zase složité, jiné, než s těmi sluchadly, takže se musel zase učit.

H: Jestli mu ten zvuk třeba nedělal zle najednou.

U2: Ano, musel chodit na nastavování. Zase to bylo úplně jiné. (7:45)

H: Dobře – to jsme říkaly vlastně.

U2: Ano, dopracovává doma, a nebo má zkrácenou tu práci. On se vždycky bránil, nechtěl psát ani poloviny diktátů, ale z hlediska toho, že mu to nešlo přes tu zátěž, stejně rychle zpracovat. Dělal vynechávky písmen, vynechávky interpunkce, takže říkám – dívej se, a to máš v polovině, tady je chyba, tady je chyba. Tady si najdi chybu. Byl z toho nejprve, neměl rád neúspěch, těžce to nesl, takže prostě dvojky, trojky, to byl našťvaný, ale potom to zvládl, dvojka, trojka když je výjimečně, tak už to zvládá. Sám teda už potom neprotestoval a psal ty poloviny, s dostatkem času to bylo lepší. I když se zdá, že to stíhá a že nemá chyby, potřebuje na to mít víc času. Potřebuje mít čas si dohledat tu chybu. Je to pro něho náročnější než pro ostatní.

H: Dobrá, tak druhá výzkumná otázka – jaké pomůcky zjednodušují žákům s kochleárním implantátem výuku. Tak my už jsme mluvily o tom počítači, o této možnosti, ale spíš teď myslím i pomůcky, které jsou normálně využitelné v hodinách.

U2: Tam jsou určitě i ty audioknihy, to je důležité jako, dále jsou to třeba nějaké programy počítačové i na ten sluch, nebo procvičování paměťové, prostě procvičování zase těch náhradních funkcí, jako aby se upevňoval, aby ty funkce co má oslabené byly nahraditelné.

H: Otázka na interaktivní tabuli, jestli může žákovi s kochleárním implantátem pomoci a čím.

U2: To je ta názornost. A taky zapojení více smyslů – i ten hmat – oko, ruka.

H: A i ostatní učitelé používají pro něj tu interaktivní tabuli v hodinách.

U2: To nevím, v přírodovědě šli sem tam i do multimediální učebny. Ale pozor si musí dávat každý, kdo s ním jde na nějaké vystoupení. Tak vždycky zkontrolovat, jestli sedí správně, jestli sedí zleva, slyší koncert zleva, jestli ho to neruší. Protože i rozhlas, cokoli je potřeba pohlídat. Jestli tady ti to vyhovuje, nebo chceš jít blíž, na těch koncertech. A z toho jsem měla strach, že na tom koncertu bude ten zvuk rozptýlen. Jednou mi říkal, že něco mu vadilo, že něco neslyšel, když někdo mluvil do mikrofonu. To se mu špatně snímalo. Úplně jiná frekvence prostě.

H: Co práce s poslechy, třeba v angličtině, nebo v češtině, v literatuře.

U2: Poslouchají se, jakože někdo stojí u tabule. Tak je to myšleno? Ne z reproduktoru?

H: Nene, i z reproduktoru, z radia, otázka je myšlena obecně. Třeba poslechy v angličtině, kdy se zaškrťávají odpovědi, a tak.

U2: Tak to právě je potřeba s panem učitelem z angličtiny. Zeptat se jeho. Ale určitě bych viděla já – nerozumíš, zeptej se, zopakovat mu to. Tak bych to já dělala. A když jsme poslouchali něco běžného,

tak to rozuměl, když někdo mluvil a říkal prezentaci svých knih, to museli stát před ním. Museli stát před ním a zleva. On seděl vlastně jakoby takto, aby to zleva snímal, aby neseděl přede mnou, to by bylo bezúčelné. Takže na diktát se vyměnili, pak seděl zas tak, aby slyšel celou třídu.

H: Pomocné materiály k domácí přípravě, v případě, že nějakou látku třeba nepochopí? Dáváte mu nakopírované třeba nějaké další listy, nebo jiné materiály?

U2: Tam jsem měla Pavučinku, to je pro sluchově postižené - doplňování látky, která mu nejde, doplňování písmenek. Něco jsem mu i kopírovala domů.

H: Tak třetí výzkumná otázka, jak probíhá spolupráce s dalšími lidmi. Tady budeme mluvit i o asistentech, o dalších institucích. Takže v první řadě, jestli měl asistenta, jak spolupráce s ním probíhala.

U2: No tak já nevím, jestli on odpovídal na tuto otázku, jaký měl pohled....

H: Já jsem s ním ještě nemluvila, první dělám rozhovor s vámi.

U2: Aha, no tak on možná řekne, že ano, ale více méně ta paní asistentka byla pro něj přínosem jen v těch měsících, kdy vůbec neslyšel a ona mu vždy pokyn napsala. A neslyšel ani ji, jo, takže neslyšel její hlas. Poté, jak už slyšel a vnímal určité zvuky, tak už to bylo na obtíž pro něho. Jednak už stačilo, když ten učitel řekl to a to, vysvětlit, a nějak ona prostě pořád, a tak dělej, a toto máš, a tak. Pro něj to bylo příliš. Jednak byl pořád v tom svém světě a nebyl v něm v klidu a nějak byl pořád vystavený neustále nervozitě a to musím a neustále po mně něco chtějí a jako, takto, takže to už bylo na obtíž. Takže já jsem se snažila už paní asistentku zaměstnávat úplně nějak jinak, aby prostě k Ž1 přistupovala spíš já, protože ode mě to bral lépe. Jo a měl problém ze začátku, on vůbec nechtěl, nechtěl chodit do třídy a potkávat lidi, když neslyšel. On s tím měl ohromný problém. Takže jsem se domluvila s rodiči, že mu můžu pomoci tak, že ho po zvonění počkám před školou, a když už děti budou ve třídách, že ho zavedu do třídy. Třída jako skupina, ta už mu nevadila. Vadili mu ostatní děti ve škole, které na něj mluvili a on jim neslyšel, nerozuměl a všem aby se vysvětlovalo: neslyší, byl na operaci. To trvalo ty měsíce, kdy neslyšel, kdy jsem ho vyzvedávala, než teda mu to nastavili po operaci, až se to zhojilo. Takže to měl takový trošku handicap. Museli jsme mu to prostředí uměle upravit, aby nedošlo k problému. Stejně tak všichni, když jsme šli na nějaký výukový program a on šel k tomu dotyčnému, co na něj mluvili, tak jsem všem taktně předem říkala, že on slyší jen zleva, že na něj musí tak mluvit, aby se neděsili, proč je u nich tak blízko, a tak. Ne před tím Ž1, ale bez něj, tak aby se i oni cítili v bezpečí. Prostě byli v obraze.

H: Informování o té situaci. Dobře, a jako třídní učitelka jste spolupracovala s nějakými dalšími organizacemi.

U2: Určitě s tím SPCčkem, to bylo jako prvotní, to byla velmi dobrá spolupráce, tam to bylo, že dokonce několikrát přišla paní do té výuky, jestli mluví, jak reaguje, jestli já mluvím dostatečně zřetelně, co je potřeba ještě nebo není potřeba, takže nás několikrát navštívila v hodině a nebyl žádný

problém, takže tak.

H: A byl potřeba nějaký psycholog, třeba školní, mluvil s ním?

U2: Nene nevím o tom, nevím o tom, ne, já si myslím, že ne, že jen jezdili tam a jezdili potom na to nastavování, takže si myslím, že ne.

H: dobře, a jako vyučující, připravovala vás nějak škola na práci s dítětem s kochleárním implantátem, dala vám škola nějaké informace o tom dítěti?

U2: tady škola ne, ale dostala jsem právě z SPCčka informace, a pak jsem se zúčastnila i jejich jednoho školení, kde přímo to bylo, ač to nebylo v propozicích, tak to bylo zaměřené i na ty žáky s kochleárním implantátem, což jsem byla ráda. A tam nám pouštěli i ty zvuky jak oni to slyší a vnímají, což teda pro mě bylo velmi přínosné. A víceméně jsem ho pochopila o to víc, že prostě jsem ho bránila proti těm dětem. Ale jen když si to zasloužil, aby někdo neříkal, že to nebylo spravedlivé, říkám ne, on prostě když to bude porušovat a slyšel vás, tak jako všichni ostatní, ale ta pravidla. Pokud ale to neslyšel, ne že to tady jen tak zaznělo někde kolem tebe, musíš mi dokázat, že tě slyšel, vždyť já neslyším tebe zezadu, natož on tady v té první lavici.

H: Takže to školení ale nebylo podporované od školy.

U2: Já nevím, to mně nabídli z toho SPC budeme mít školení, tak já jsem se na to sama přihlásila. Už nevím přesně, jak to bylo. Je to 2 roky zpátky.

H: Tak, co komunikace s rodinou žáka?

U2: Já si myslím, že tam to bylo na velmi dobré úrovni. Protože jako rodiče měli zájem, aby byl začleněný, aby byl v pohodě, veselý. Dokonce jsem se jim snažila vyjít vstříc, nebo i mamince, protože když bylo nějaký problém, tak ona byla ochotná i přijet. Když on byl unavený během dne, tak já jsem ji kontaktovala přes mobil a měla jsem na maminku Viber, což je taková ta aplikace, a když něco nechtěl svěřit mně, tak jsem mu dala ten telefon a řekla jsem mu, ať napíše on té mamince, že teď je to jen mezi nimi a on s ní tedy mohl případně takto komunikovat i během dne.

H: A jak tu situaci nesli rodiče? V té chvíli, kdy třeba najednou neslyšel vůbec.

U2: No v té chvíli to spíš pro ně bylo takové těžší v tom, že vůbec nevěděli, jak rychle se dostane na operaci. Jako po té operaci si myslím, že už prostě věřili v to, že to všechno bude dobré. Spíš ta nejistota, tam byly nějaké neshody s pojišťovnou, takže dlouho se to vleкло, dlouho se to táhlo. Takže v té době kdy on byl neslyšící, celé ty prázdniny, takže až v září myslím, že šel. Ale celá rodina ho podporovala, i děda, on tak dobře odezíral, že dokázal reagovat, takže on byl velice šikovný.

H: Takže ten vztah s rodinou to nenarušilo.

U2: nenene

H: tak, další část je hodnocení – co je pro něj nejvhodnější, jestli má IVP a jak ten program vypadá.

U2: Má IVP a je na míru každého dítěte. Kdyby teda byl rozumově slabší, bylo by možné přejít jen na slovní hodnocení. Tady ale byla dohoda, doporučení z SPC, že teda hodnotit známkami. Takže on měl jako jedničky, takže není problém. Tady problém opravdu nebyl. Někdy ty známky o slovní hodnocení doplňujeme, když má třeba ten diktát hodnocený za tu půlku.

H: A v případě, že by tedy byl rozumově na nižší úrovni, tak nějaké jiné hodnocení by bylo možné?

U2: To slovní, pokud zvlášť by mu ubližovalo, že není úspěšný, že má ty 4 třeba, tak myslím, že určitě to slovní, ano.

H: A jiné hodnocení, jako širší bodování. Že třeba ostatní by měli 10-8 bodů jedničku a on třeba 10 – 6.

U2: Jako šlo by to, ale i třeba v té češtině má ty půlky, takže to je prostě už tak zkrácená část, takže se hodnotí jako ostatní, ale za půlku. Poslední dobou už toto úplně potřeba není, takže třeba u diktátu a všude už je schopen psát tak dobře, že úlevy nejsou potřeba. Někdy ale byla i upravená stupnice, ale tam bylo širší spektrum takových žáků, takže já jsem si už udělala to hodnocení rovnou více způsoby, individuálněji. K tomu svoje bodové hodnocení pro tyto žáky.

H: Takže nejlépe oznámkovat známkou a případně nějak okomentovat.

U2: A nebo zaměřit se na ten problém, co mu nejde, a ten tedy dále rozvíjet. Dávat mu navíc cvičení jen k tomu problému, co mu konkrétně nejde.

H: Takže velice individuálně. Hodnotíte žáka na základě stejných měřítek? To jsme teď řešily. Nebo jestli mají jiné hodnocení. A co třeba při čtení? Čtete na známky?

U2: Čtete na známky, a říkám, jako on nečte špatně, ale tam je u něho ta rychlost. On se snaží číst rychle, což jako ostatní nestíhají vnímat, ale protože tam jsou špatní čtenáři, je to třída na čtení velmi s širokou škálou, takže tam je to nutné korigovat. Takže jako přečte část, oznámkuje, a pak si teda zase čte individuálně. Zase tu rychlost nestíhali ostatní. Ale někdy sklouzl k tomu, že už teda zřetelně nevyslovoval, on četl, četl, věděl, o čem je řeč, rychle, ale už teda na konci na úkor toho, že se ta rychlost projevila, že někdy drmolí.

H: No a ještě k tomu teda, jak ten problém vznikl? On se narodil v pořádku a slyšel?

U2: Slyšel, ale už ve školce začal sedávat paní učitelce na klíně, chodili s ním ale k doktorkám na vyšetření a ty tvrdily, že je všechno v pořádku. Maminka se naštěstí nedala a začala jezdit s ním do Zlína, kde teda se na to došlo a už do 1. třídy teda přišel s tím naslouchátkem. Od první třídy byl integrovaný.

H: A v kolikáté třídě měl teda operaci implantátu?

U2: Ve 3. a ve 4. už měl operaci, přelom 3. a 4. třída. Ve třetí už na konci nebyl na výletě, protože tam zrovna už přestal slyšet.

H:A on v současné době má tedy kochleární implantát na levém uchu, na to teda slyší, a s pravým se to řeší jak?

U2: On už má zoperované i pravé ucho, to proběhlo na konci 5. ročníku, ale on nechce do dneška nosit to naslouchátko. Pracovat s tou myšlenkou, aby prostě slyšel z obou stran. On se ale stydí. Nosí naslouchátko jen doma. To na levé straně, tam to je dobré, protože to má schované pod delšími vlasy, ale na té pravé straně by to už bylo více vidět a on se stydí, asi i ty zvuky jsou mu zase nepříjemné, takže teď se pracuje na tom, aby se nebál s tím i do školy a nenosil to jen doma. Ale to chce zase čas.

Příloha 5 – Rozhovor s Žákyní 2

H: Tak, první otázka je, jestli ti třeba nevadí, když třeba paní učitelka stojí jen u tabule, mluví na vás a vy si jen zapisujete.

Ž2: Ne, nevadí mi to.

H: Nevadí, a spíš posloucháš, co říká, nebo spíš odezíráš.

Ž2: Obo dvojí.

H: A když si stoupne k tabuli, začne na ni psát, tak to můžeš poslouchat?

Ž2: No, to už je horší. Ale zase to je pak na tabuli.

H: A když by sis ten kochleární implantát třeba vypnula, poznala bys, co ti teď říkám?

Ž2: Některé slova. A některé ne.

H: Tak jo. A když vám paní učitelka třeba něco diktuje, nedělá ti problém si rovnou psát?

Ž2: Nedělá, ale třeba u těch delších, třeba v dějepise, je lepší když to píše na tabuli.

H: To máš potom lepší přehled, že?

Ž2: Hm.

H: A stane se ti třeba někdy, že něčemu nerozumíš v hodině?

Ž2: Jo, stane.

H: A ty si to domýšlíš?

Ž2: Ne, já se zeptám.

H: Nebojíš se zeptat?

Ž2: Ne.

H: To je dobře. A paní učitelky, když vám třeba zadávají úkoly, tak vám je píše i na tabuli?

Ž2: Některé jo.

H: Tak, máš vyloženě nějakého učitele, kterému rozumíš líp, a nějaký, kterému rozumíš hůř?

Ž2: Paní učitelce jedné rozumím líp. Ona mluví i spisovnějc.

H: A když pracujete v hodinách, tak by mě zajímalo, jestli třeba v některých předmětech pracujete ve skupinkách.

Ž2: Jo, děláme to.

H: No a máš je ráda, nebo nemáš?

Ž2: Někdy je to dobré a někdy zas ne, no.

H: A na čem to záleží?

Ž2: Že někdy ta skupina, ve které jsem, je taková jakdyž hlučná.

H: A vadí ti třeba nějak, že slyšíš ty ostatní skupiny v té třídě?

Ž2: No, vadí mně to, ale vždycky dám ten kochleár jakože blíž těm ústům ve skupince a slyším to.

H: A máš třeba radši, když jen povídá jen paní učitelka? Nebo spíš ty skupinky a práci různě ve třídě?

Ž2: No, jak kdy, ale spíš když jen mluví paní učitelka.

H: A co třeba nemáš vyloženě v předmětu ráda, co učitelé dělají, co ti není příjemné?

Ž2: No když třeba paní učitelka mluví někde jinde, tak to jí nerozumím.

H: A co čtení, čteš ráda?

Ž2: Četla jsem vždycky ráda, ale teď už mě to moc nebaví. Já mám ráda takové ty dobrodružnější.

H: A co audioknížky?

Ž2: Třeba Lichožrouty, jenom doma. Ve škole ne.

H: A kdes to měla puštěné? Ve sluchátkách?

Ž2: Ne, v radiu, to je cd.

H: A ve škole nějaký reproduktor z interaktivní tabule ti nevadí? Radio ti nevadí?

Ž2: No, ty poslechy v angličtině jsou takové trochu těžší, jak oni mluví angličtinou a jak je to moc nahlas, tak jim třeba nejde rozumět. Ale doma to nevadí.

H: A paní učitelka to řeší jak? Zopakuje ti to třeba?

Ž2: Ne.

H: Aha. No a nějaké jiné poslechy v hodinách jste dělali? Třeba v přírodopise někdy paní učitelky pouští, v dějepise, v literatuře.

Ž2: Ne. To neděláme.

H: A v angličtině máte sluchátka? Takové ty velké?

Ž2: Jo.

H: A ty jsou jaké?

Ž2: No některé slova v nich jdou slyšet a některé zase ne. Ale je to lepší, než ta tabule.

H: A jsi na ten poslech zkoušená?

Ž2: Ne, to já nemusím na známky nikdy.

H: A další otázka je, jestli když jsi něco někdy nestihla ve škole, jestli ti paní učitelky dávají možnost si práci dodělat doma.

Ž2: No, jo to nechává. Ale někdy i všem.

H: A dávala ti někdy nějaké pracovní sešity navíc?

Ž2: Nene, to už ne. Dřív jo. Od paní logopedky jsem měla úkoly.

H: To bude další otázka, ale ty chodíváš na logopedii?

Ž2: Tento rok už ne, ale do páté třídy často, každý týden a v šesté už jenom někdy.

H: Dávala ti paní učitelka někdy v hodinách materiály navíc, které nedávala dalším dětem? Třeba víc obrázků, nebo jiné pracovní listy.

Ž2: Asi nedávala. Jenom někdy mi dávala obrázek se slovem, když jsem třeba zapoměla nějaké slovo. Třeba pivoňky. Já mám sešit s takovýma obrázkama.

H: A mohla bys mi ho potom ukázat?

Ž2: Jo, já ho donesu.

H: A uvažovali jste i o druhé operaci na druhé ucho?

Maminka: Nene, v té naší době se o tom ani tak nemluvalo. My jsme teď nadšení, že jí to jde a zvládá. Je fakt, že když někdy někam jdeme a já na ni zakřičím, že si není tak jistá, ale já už se asi bojím té operace. Dvojitě baterky.

H: A ona má teď měněný ten kochleár, že?

Maminka: Teď má nový po deseti letech. To mají nárok na výměnu. Takže teď má nový, krásný, lehký, do vody, takže jsme nadšení.

H: A kolektiv mají dobrý ve škole?

Maminka: Ona je jiná. Ona je na svůj věk taková hodně hravá. Spíš tak s klukama si rozumí, holky jsou tam takové fífleny.

Ž2: Už jsem to našla. Tady mám takové navíc pracovní sešity na češtinu. Slovník abstraktních pojmů. Logopedické pohádky. (Jana Potůčková 1+1 studio.)

H: To mně přijde jako normální pracovní sešit, ne nijak zaměřené pro děti se sluchovým postižením. Spíš tak na procvičování další češtiny. Bilíková – slovník abstraktních pojmů.

Maminka: Ty abstraktní pojmy byly nejtěžší, to pro ni bylo těžké chápat. Pak je úžasný časopis Dráček.

H: Moc děkuju, super. Tak, další otázka – interaktivní tabule. Promítají vám na tabuli a vydává to zvuky. Co si o ní ty myslíš? Pomáhá ti?

Ž2: Je to dobré, že třeba když se učíme nové učivo, tak to na tom ukážou všechno, co co znamená.

H: Ty obrázky jsou pro tebe určitě výhoda. A paní učitelky vám dělají prezentace?

Ž2: Jo, s obrázkama a pak na konci je tam zápis a to si vždycky opišem.

H: A nějaké, když máte puštěný ten dataprojektor, tak tomu rozumíš?

Ž2: Tak napůl to slyším.

H: Takže je lepší, když na tebe někdo mluví naživo?

Ž2: Určitě.

H: Poslouchali jste třeba v hodinách češtiny nějaké knížky?

Ž2: Ne, nikdy.

H: A když ty posloucháš, je nějaký rozdíl mezi těma malýma peckovýma sluchátkama a velkýma?

Ž2: Z těch malých nic neslyším, takže to vůbec. Ve velkých slyším dobře, to si dám přímo na ten kochleární implantát. Ale záleží, co je tam nahraného.

H: Měla jsi někdy ve škole asistenta?

Ž2: Ne.

H: Nepotřebovala jsi, ty jsi šikovná. Další otázka – chodila jsi někdy k logopedovi, to máme už zodpovězené. Co jste tam třeba dělali?

Ž2: Měli jsme tam takové cvičení na zapamatování, pak to třeba zakreslit- hodně ty obrázky.

H: A s paní logopedkou ještě jsi nějak v komunikaci?

Ž2: Ona chodí do školy. Minulý týden tam byla.

Maminka: ona se o nás stará už od roku, i je v kontaktu se školou a s paní učitelkou třídní.

H: A co školní psycholog, máte ve škole vůbec psychologa?

Ž2: No já jsem ho potkala na chodbě.

H: Takže ty jsi s ním nikdy nemluvila?

Ž2: Ne.

H: Ještě s někým jste nějak spolupracovali?

Ž2: V Praze jezdím na kontroly toho kochleáru.

H: Dobře, teď otázka na kolektiv. Jaký máte kolektiv ve třídě. Máš tam hodně kamarádu?

Ž2: No víc mám kluky kamarády. Holky mě tam totiž tak trochu pomlouvají. Ale bavíme se tam všichni se všema.

H: Ale netrápí tě to, že?

Ž2: Ne, já jsem taková klučičí.

H: A kde sedíš ve škole?

Ž2: Uprostřed úplně vepředu.

Maminka: říkali nám, že nejlepší je uprostřed ve druhé lavici na levé straně.

H: A děti ve škole to vědí, že na tebe nemohou mluvit zprava?

Ž2: Vědí, ale nedodržují to někteří. Jenom třeba když jdem po ulici, tak já si přeždu.

H: Tak, to jsme vlastně řekli všechno, než jsem se zeptala. Mělas někdy nějaké doučování?

Ž2: Nene neměla.

H: IVP ale máš, že?

Ž2: Ano, mám.

H: A využíváš?

Ž2: Ne, já píšu jak ostatní.

H: A známky máš jaké?

Ž2: Dobré.

H: A co to je?

Ž2: Mám 3 trojky a jinak jedničky a dvojky.

H: A jinak na vysvědčení?

Ž2: Nene, nějaká dvojka, jedna dvě. Jinak samé jedničky.

H: A zápisky ti stačily ty z hodin, nebo sis je nějak doplňovala, třeba z učebnice, nebo ti paní učitelka dává někdy vytištěné poznámky?

Ž2: Zapisujeme v hodině a někdy paní učitelky dají papír místo zápisu, že jenom doplňujeme.

H: A jaký předmět tě nejvíc baví?

Ž2: Matika a přírodopis.

H: A co fakt nemáš ráda?

Ž2: Tělocvik mě nebaví, protože moc toho sportu já nemám ráda, jakože běhání a tak. Ale hraju florbal.

H: A v tělocvičně ti zvuk nevadí?

Ž2: No vadí mně to, ale vždycky když paní učitelka mluví, tak jdu blíž, abych to slyšela.

H: A zpíváš?

Ž2: Jo. A hraju na flétnu.

H: A co plavání? Chodila jsi?

Ž2: Ano.

H: A co tam:

Ž2: Tam jsem nic neslyšela a vždycky jsem šla poslední a dívala jsem se, co ostatní dělají, a to jsem taky dělala.

H: Co pro tebe bylo opravdu jiné za tu dobu ve škole? Než pro ostatní? Mají to jiné děti jednodušší než ty?

Ž2: Mají, třeba ten poslech.

H: A kdy jste zjistili, že neslyší?

Maminka: Asi v roku. V 10 měsících to bylo diagnostikováno. Nevadil jí hluk, tak jsme pak zjistili, že nemáme supermimino, kterému to nevadí a spí. Ale že opravdu neslyší. Pak udělali vyšetření Bera. Při spánku elektrody naměří zvuk. Dneska už plošně v porodnicích dělají skreening zvuku. U nás byl takový horší porod. Má ale gen conexin 26, geneticky dané. Ono se rodí asi 100 dětí ročně, tak jedno je naše.

H: A jaké kochleární zařízení máte teda v současné době?

Maminka: teď máme n7 Kochlear kanso. Měli jsme předtím freedom.

H: No a scházíš se třeba s jinými dětmi s kochleárním implantátem?

Ž2: Já jsem byla teď na táboře pro děti s kochleárním implantátem. A tam nás bylo hodně, a bylo to dobré. Tam byl i pán a povídal nám o těch nových implantátech, co jsou.

Maminka: No, to byl teď teprve druhý ročník a bylo téma Cesta kolem světa.

H: Dobře. Mockrát vám děkuji.

Příloha 6 – Rozhovor s Učitelkou 2

H: První výzkumná otázka je, jaké metody vyučování vyhovují dětem s kochleárním implantátem, jestli je pro ně potřeba nějaká jiná metoda, než pro běžného žáka. První otázka je, jak reaguje žák s kochleárním implantátem na frontální způsob výuky.

U2: Myslím si, že relativně dobře, protože to je nejklidnější způsob výuky a myslím si, že pro ně je důležitý klid ve třídě. Takže pro ni při frontální výuce, která teda není úplně nejzábavnější, tak si myslím, že ten klid tam je největší. Takže tam bych řekla, že Žákyně 2 pracovala naprosto bez problému.

H: Dobře, a seděla kde?

U2: Seděla v druhé lavici vprostředku. Zjistili jsme, že je to tak nejlepší, že někdy se po té třídě musíte trochu pohybovat před tabulí, ta první lavice je zase moc blízko, ale ona už tak byla teda zvyklá z těch mladších tříd. Ale tam to tak vyhovovalo, mě měla zepředu, na tabuli všechno.

H: A Žákyně 2 má kochleární implantát na obou uších?

U2: Jen na levém.

H: A na pravé slyší normálně?

U2: Nene, určitě ne, určitě neslyší, ona když má vyplý kochlík, tak neslyší vůbec.

H: A jak jste na ni mluvila? Zleva?

U2: Zepředu, ono zepředu já to stačilo, on umí velmi dobře odezírat pusou a za druhé je neuvěřitelně inteligentní, takže jí vše velmi rychle docházelo a cizí člověk by skoro nepoznal, že má kochlík.

H: Jo, jasně jasně. Druhá otázka, využíváte v hodinách skupinovou výuku? Žákyně 2 se do toho v pohodě zapojovala?

U2: Ona neměla nikdy problém se zapojit s kýmkoli, i když ona je hodně samotář. Není úplně tak, že by, ty holky byly trochu bokem, ale myslím si, že to bylo třeba i to, že je špatně slyšela někdy. Nicméně pro mě Žákyně 2 byla i velkou pomocí. Je tam jedna holčička ve třídě, která má selektivní mutismus, která nemluví vůbec, a pak tam má vedle sebe kluka IVP a ona je jako koriguje, ona je šéfová té skupiny. S přehledem. A říkám, jako dobré, ale tam je větší problém, že jsou otočeni k sobě, takže když jako něco říct, tak to musí být na dotek, aby věděla, a je tam větší rachot, což může být pro ni špatné. Ona pak ne úplně všechno slyší a ne úplně se dokáže soustředit. Ale ona je extrém, ona opravdu měla velmi vysoký intelekt. Doháněla ten handicap tak, že to ani nebylo možné. Já jsem přišla do třídy a ona už měla kochlík. A byla skvělá.

H: A od té doby ona má pořád stejný ten kochleární implantát?

U2: Nene, má po 10 letech nový a ten už bude prý i korigovat s iphonem.

H: Další metody v hodinách, které jsou využitelné pro ty žáky s kochleárním implantátem?

U2: No všechno je to okolo toho. Dá se dělat hodně věcí, ale jen tak, aby ona vás měla před sebou nebo u správného ucha. Takže nějaký běhací diktát asi úplně ne. Když máte štěstí a ta třída to bere, tak oni nehlučí moc a vy máte možnost využít těch metod vícero.

H: A tato třída na ni bere ohled?

U2: Ano, určitě ano. Nejsou úplně potichu, ale rozhodně ji ctí. Nebo když vědí, že mě neslyší, tak jí sami řeknou, aby se na mě podívala.

H: A nějaké další metody? Názorné třeba? Doprovázíte třeba obrázky něco, co normálně byste nemusela?

U2: To dělám, většinou se snažím. Ale speciálně zaměřené žádné obrázky nedělám. Jsme domluvené, že kdyby bylo nějaké slovo, kterému by neporozuměla, že se mě zeptá. A funguje to. Když rozumí špatně, tak se zeptá, ukážeme, zopakujeme nebo dovysvětlíme.

H: A když zadáváte úkoly, zapisujete je na tabuli?

U2: Ano, to tak dělám a většinou už teda ve všech třídách. Tam ta vizuální podpora je velmi důležitá. Když nerozumí, tak se zeptá, tam je důležité to klima. Zeptá se buď souseda v lavici nebo mě.

H: Potřebovala někdy nějaké úlevy, IVP.

U2: IVP má každý rok, ale ne vše jsme z něj dodržovali a dodržujeme.

H: Půlky diktátů?

U2: U diktátů speciálně si dávám pozor na výslovnost, na artikulaci, ale hodnotíme ho celý jako ostatním, poloviny nepíše. Stojíme před ní. Párkrát se stane, že slovo špatně napíše, tak to jí nehodnotím jako chybu. Ale rozhodně nic velkého.

H: Když něco nestíhá vyplnit v hodině, má možnost si něco dopracovávat doma, nebo nějaké práce navíc domů dostává?

U2: Určitě může, když cokoli nestihne, buď jí dám zápisky k dolepení, nebo si dodělá práci v hodině doma. Já teda to ani někdy nevyžaduju, aby měla všechno, když má třeba 70 % a vidím, že s učivem nemá problém, tak mi to stačí.

H: Druhá výzkumná – jaké pomůcky zjednoduší žákovi s kochleárním implantátem práci? Co by jim mohlo pomoci? První podotázka – je v hodinách, kde je přítomen žák s kochleárním implantátem, potřeba nějaké speciální materiály využívat?

U2: No, záleží na individuálnosti žáka. Pravděpodobně ano. Snažila bych se rozhodně hodně používat tabuli, hodně obrázků, já mám i angličtinu, takže tam hodně.

H: Co interaktivní tabule, máte ve škole? Používáte ji na videa nebo na obrázky? A zvuk z ní?

U2: Ne, že by vadil, ale neslyší ho dobře, takže se o zvuk nemůžeme opřít a nemůžeme na něj spoléhat. Takže v angličtině třeba dostává doslovný přepis toho, co tam budou říkat. Písničky si tak nějak asi domýšlí. Nejsem si jistá, ty písničky my vybíráme i verzi karaoke, aby viděla. Na hry a doplňovačky, kde to vidí, tak výborná názornost – vše krásně vidí. Ony i ty prezentace hodně na tabuli pomůžou a kolikrát je to pro ni lepší a přehlednější, než psané písmo na tabuli. Ale nespolehat opravdu na ten zvuk. Jednak, když jsme šli k interaktivní tabuli na koberec, tak s tím se váže automaticky šum, ty děcka se tam válí, to už není takový klid, a druhá věc – ty repráky, takže to nemůže být jako prioritní. Rozhodně po ní nemůžu chtít, aby to nějak reprodukovala, protože si prostě neslyší dobře. Je vidět, že si není jistá, že to prostě není dobré. To domýšlení si nefunguje vždy.

H: A co rozhlas nebo siréna venku?

U2: o rozhlase si teď nejsem jistá, ale siréna jí hodně vadí. Když jsou zkoušky sirén. Ale ona to řeší velmi jednoduše, ona si prostě vypne ten kochlík a je to. Dělá si z toho legraci.

H: Další otázka je přímo na poslechy, texty, knížky, poslechy v angličtině? (11:00)

U2: My jsme je moc nedělali, když tak společně kvůli ní. Když jsem jí já vyvolala, tak jsem jí to já řekla ještě jednou, co tam řekli. Ale moc jsme to nedělali. Ale občas rodilí mluvčí na besedě a tam zase ona docela rozuměla.

H: A rozdíl mezi poslechu z rádia a pak tady z tabule?

U2: My nemáme rádio, takže vše přes interaktivku. Jediné co, tak v jazykovce jsou velké sluchátka a to nebylo lepší. To říkala, že není lepší. I vlastně když posloucháme do sluchátek, tak já jí to pak znovu řeknu, nebo má přepis a sleduje zároveň. Ne, že by to úplně nedala, ale myslím si, že to opravdu neslyší dobře.

H: Poslední otázka z této části, jestli jste jí někdy dávala materiály navíc.

U2: Ne, moc ne.

H: Dobře, třetí výzkumná otázka je, jak funguje spolupráce s dalšími lidmi a organizacemi. První – má asistenta? Pokud ano, jak probíhá spolupráce.

U2: Nikdy neměla.

H: Spolupracujete vy jako učitelka s dalšími organizacemi?

U2: Ano, SPCčko, s psychologkou ne. Paní ze SPC jezdila dvakrát do roka dívat se sem. Byla i v hodině, pak jsme zhodnotily spolu IVP, řešily jsme, co se změnilo nebo nezměnilo a jak budeme postupovat dál.

H: A oni jezdili i k ní?

U2: Ano, zpočátku častěji, pak to přehodnotili a jen jednou za měsíc. Ona je opravdu hodně šikovná, ale jezdit tam jezdili.

H: Přípravovala jste se na práci s žákem s kochleárním implantátem a celkově i na práci s třídou, ve které se nachází? A připravovala jste se vy sama, nebo vám škola poskytla nějaké školení?

U2: Já jsem se nijak nevzdělávala, konzultovala jsem to s paní učitelkou třídní, která ji měla předtím, a také s její maminkou, a více méně díky tomu jsem už měla těch informací asi dost. Ze strany školy ale nabídka byla.

H: SPC vám žádné školení nenabídlo?

U2: Asi nenabídlo, ale když jsme se scházely s tou paní z SPC, tak jsme spolu seděly opravdu dlouho a ona opravdu dávala rady, co je potřeba, jak přistupovat, z její strany spousta rad přišlo.

H: Dobře, další otázka, jak probíhala vaše komunikace s rodinou?

U2: Velmi dobře, jako s rodiči si myslím, že nebyl problém nikdy, tam to jako fungovalo, musím říct, že její rodiče jsou skvělí a půlku práce udělali oni, protože to prostě berou tak, jak to je, nedělají z toho žádný velký problém a ona to tak prostě malá bere a nebere to jako handicap, cokoli se dělo se vyřešila a s rodiči na jedničku.

H: Záleží, jak to kdo přijme.

U2: Ano, já věřím, že tady by to mohlo být velkým problémem, pokud jsou rodiče lítostiví.

H: Tak další otázka je na třídní kolektiv. Jak jste postupovala vy, aby ji třída brala, přijala, pomáhala a neublížovala jí? Aby věděli, z které strany na ni mluvit, jaký dotyk si mohou dovolit?

U2: Tohle není úplně pro mě, já jsem tu třídu přebrala na druhý stupeň. V té třídě ona byla dost bokem, holky jsou dost pískalenky, už od prvního stupně se malují a ona je opravdu hodně jinde, je víc dětská. Intelektuálně ne, ale priority měla prostě jinde. Ta puberta už tam je, trošinku v té třídě všeobecně bojujeme, ony si ty holky neříkají pěkné věci a kor jí ne, takže já to řeším vždy kroužkem. Ale berou jí takovou, jaká je. To udělala skvělou práci už paní učitelka přede mnou.

H: A je třeba nějaký rozdíl v komunikaci mezi holkama, klukama?

U2: Ona se vždycky víc bavila s klukama.

H: A čím to je?

U2: Ty holky se víc zlobí, pomlouvají, ti kluci jsou přímější a prostě ji berou jak to je. A o tu holčičku, co nemluvila, o tu se mi krásně stará, je taková ochránářská. Byla vždycky trošku bokem, možná o té přestávce je to tím, že ty holky vždycky tak švitoří a jí to vadí. Nikdy mi to vlastně neřekla, co je tím důvodem. Říkala mi, že dobrovolně.

H: Poslední část – hodnocení. Jaké je nevhodnější. Zaprvé jste už odpověděla, že ivp má. Druhá, jestli je třeba ji hodnotit jinak než její spolužáky. Jestli třeba dělat jinou hodnotící škálu, nebo úplně jiné testovací otázky. Jestli třeba jen neberete nějaké chyby jako chyby.

U2: Psaný text rozhodně normálně, to ona vidí, takže v pohodě. V AJ neřeším přesně napsaná slova, to jí uznávám i foneticky. Poslech neznámkuji určitě. Testy zvlášť nedělám. Myslím si, že je zcela jistě a vždy potřeba myslet na to, že něčemu může porozumět jinak, že se ta slova prostě tak učí za pochodu.

H: A co výslovnost v aj?

U2: Docela to dávala. Někdy to nebylo úplně stoprocentní ta výslovnost, tak jsme to zkoušely všelijakýma návodnýma otázkama, já jsem jí to opakovala pomaleji, nahlas, ona opisovala i to, co dělám pusou – vzala jsem si ji bokem. Nebo po písmenkách. Takže ale úplný problém to není.

H: A ještě třeba v čj, používala jste někdy třeba audioknihy?

U2: My jsme poslouchali párkrát, ale jen odpočinkově. Já se jí zeptám, jestli slyší, ona vždy řekla jo. Oni si u toho třeba malovali a tak.

H: A čtení?

U2: Čte moc ráda, hezky, nemá problém s drmolním. Ona je čtenář.

H: A když jste ji třeba slyšela mluvit poprvé, tak jak mluvila?

U2: Když byla mladší, tak si vzpomínám, že jí vůbec nebylo rozumět. Že na prvním stupni zpívala písničku v *Zazpívaj slavičku* a že jí vůbec nebylo rozumět, že ta slova spojovala. A děti se jí samozřejmě smály, protože nevěděly, že neslyší. Patlavé slabiky, ale pochopili jsme, co zpívá za písničku. Takže tam udělala určitě velkou práci paní logopedka.

H: A hudební sluch má?

U2: Ano, to ona už zpívala hezky.

H: A jaký máte názor na hodnocení slovní? Pomůže?

U2: Rozhodně, to jako já známky nemám ráda vůbec, ale dávám je. U ní to zase není takový problém, protože je šikovná. Když se ale nepoštěstí, je dobré to dítě hodnotit slovně, individuálně, je možné ho tak i lépe motivovat. A u těchto dětí o to víc.

H: Tak to je všechno, děkuju.

U2: To byla rychlost.

H: Na všechno máte přímou odpověď, to je tím. Děkuju.

Příloha 7 – Rozhovor s Žákyní 3

H: Tak, můžeme začat. Mám 4 výzkumné otázky a k nim se váží vždy nějaké podotázky, které jsou na stejné téma.

Ž3: Dobře.

H: První výzkumná otázka je, jaké výukové metody vyhovují žákům s kochleárním implantátem. K ní teda první podotázka – Jak ti vyhovuje výklad pana učitele nebo paní učitelky, a jestli zvládáš zároveň poslouchat a zároveň si zapisovat.

Ž3: No je nás 30, takže je pořád dost hluk. No a já sedím sice vždycky v té druhé lavici uprostřed, ale stejně někteří učitelé, někdy to ani nešlo, někdy na to zapomínají, že neslyším tolik, tak chodí dozadu.

H: A jak si teda zvládáš v této situaci zapisovat?

Ž3: No to někdy spíš opisuju od sousedky. A tak ne vždycky se to dá no.

H: A vždycky jsou kamarádi ochotní ti pomoci?

Ž3: Málokdo.

H: Málokdo byl, nebo málokdo nebyl?

Ž3: Jo, jako někteří jsou ochotní, ale některým se nechce. My jsme taková flákací třída. Takže mně někteří učitelé řekli, ať se podívám i do učebnice, že tam něco je, abych si pomohla, když nevím. To je totiž těžké jako poslouchat, odezírat pusy a do toho psát zápisky, tak to moc nejde no.

H: A ti učitelé teda, když to vědí, tak pomáhají ti třeba tabulí? Píší ti hodně na tabuli?

Ž3: No tak někteří ano.

H: A ty vlastně slyšíš z levé strany, takže pro tebe je lepší, když na tebe paní učitelka mluví zepředu nebo od katedry, že?

Ž3: Ano.

H: A na stejném místě už sedíš od 6. třídy?

Ž3: Ano.

H: A v lavici sedíš napravo nebo nalevo?

Ž3: No, napravo, aby mě kamarádka slyšela.

H: Jasně. A když třeba si něco nestihla, tak můžeš si práci dodělávat doma?

Ž3: No já mám IVP, takže mně na to dávají více času.

H: Výborně, tak druhá otázka je skupinová práce. Co ty na to, pracuješ ráda ve skupinkách?

Ž3: Tak záleží na kolektivu. No my jsme docela dobrý kolektiv, ale i se snažím vždycky být v té skupince, kterou nejvíc znám. Nešla jsem do skupinky, koho nemám ráda a kde nejde ta spolupráce.

H: A to můžeš? Nedělají učitelé třeba to, že si musíš vylosovat, s kým budeš?

Ž3: Nene, v tom mi naštěstí vychází vstříc.

H: Dobře. Takže tě nechávají vybrat. A v té skupince když pracujete, tak v kolikati lidech maximálně?

Ž3: 4, maximálně 5.

H: A v tomto počtu to ještě jde?

Ž3: No lepší je třeba 3. to je tak akorát, když je moc lidí, tak už se to tak dobře nedělá ta práce.

H: A děcka ví, že na tebe můžou mluvit jen z jedné strany?

Ž3: No vědí, ale někdy to nedodrží. Že jim to jako nedocvakne, že tam jsem a že je třeba neslyším.

H: Dobře, děkuji. A pracuješ ve skupinkách ráda?

Ž3: Moc to nemusím no.

H: Raději sedíš v lavici a posloucháš výklad?

Ž3: Ano. V těch skupinkách když si vyměňujeme názory a oni, tak jsem třeba to ani nestihla poslechnout, co říkají. A pak je to na nic.

H: To si to pak jen tak odsedíš. Co ti v hodinách vyhovuje úplně nejvíc? Když si představíš ideální paní učitelku nebo pana učitele, tak co musí dělat, aby se ti v hodině líbilo a abys vše zvládala?

Ž3: Ideální je, když máme přírodní vědy předměty, to se všechno píše na tabuli a je to jenom počítání, tak to jde. Ale třeba v češtině, když máme literaturu, tak se to třeba diktuje, a to je takové, že tam někdy usínám.

H: A prezentace používají paní učitelky?

Ž3: Jo, prezentace jsou dobré. Jak je to tam napsané, tak je to dobré.

H: A co třeba obrázky?

Ž3: Ty jsou v těch prezentacích a to je dobré. To je líp tak všechno vidět.

H: S čím je zase naopak největší problém? Kromě toho, co už jsi říkala, když se paní učitelka pohybuje po třídě i dozadu nebo když píše zády k dětem a mluví.

Ž3: No tak určitě v angličtině, tam už vůbec neslyším, třeba mám fakt problém, protože jak tam na začátku vždycky jakože komunikujeme, tak jak se ptá na otázky a my každý musíme odpovídat, tak to jsem nikdy neměla ráda. Nerada mluvím anglicky před ostatními a ještě ne vždycky slyším, co říká.

H: A když jste dělali ten poslech a i když ti ho třeba pan učitel nehodnotil, tak on ti to třeba potom zopakoval, když ti to řekl?

Ž3: Jak jako?

H: No když třeba věděl, že ty z toho reproduktoru to neslyšíš tak dobře, tak jestli to třeba pak nevyplnil a neřekl to on znova, co říkali?

Ž3: Jo takhle. No tak záleží, jak jsem na toho učitele zvyklá. To poslouchání pro mě je fakt těžký. Někdy i ten jeho hlas v angličtině zní prostě jinak. Ale ne, nevím o tom, že by mi někdy něco opakoval. Nerada poslouchám.

H: A třeba pomoc s přepisem poslechu, že jen sleduješ, co tam probíhá?

Ž3: No, to někdy ano a to je dobrý. (7:33)

H: A dějepis?

Ž3: No v tom dějepise mám tu výhodu, že mě učí pan učitel třídni a on ví, co má dělat. Ten mi dával vytisklé už papíry. On to má všechno už v prezentacích, ale i tak mně to dává na papírech a já si to zaškrťávám a doplňuju něco navíc. To je super.

H: Dobrá, tak ten si zaslouží pochvalu. A doučoval tě někdo?

Ž3: Ano, tady ten pan učitel, on se mnou i dělá schůzky a doučuje mě, co nepochopím, třeba v češtině a tak.

H: No výborně, na to tam sice potom mám otázku, ale děkuji i tak. A čím jsi měla problém v čj?

Ž3: Diktáty. Mně dávají už napsané texty a já doplňuju. Ale někdy ani tak to nejde dobře. Párkrát mi i diktuje, ale já jsem zvyklá na jeho přízvuk, takže to je dobré. A on stojí nade mnou a sleduje, co píšu. A když píšu blbinu, tak mně to řekne, zastaví a přečte mi to znova.

H: Takže s diktováním, výkladama bez podpory a s hlasem máš teda problém?

Ž3: Tak jako jo, než si zvyknu na hlas někoho jiného. Někdo mluví i rychle. Vždycky se ten diktát říká ale pomalu, postupně, a pak dvakrát ještě. A on si vždycky vezme ještě k sobě můj sešit a zkontroluje to no, jestli jsem stihla všechno.

H: A psala jsi někdy poloviční diktát?

Ž3: Nene to ne. Buď ty doplňovačky, to nejvíc, a nebo teda normálně.

H: Tak, jestli jsi měla možnost si věci dodělat doma, když si nestihla, nebo to po tobě třeba ani nechtěli, třeba v matice?

Ž3: Spočítat příklady není problém, ale slovní úlohy. Tam potřebuju moc času, abych chápala, o co v té slovní úloze jde. Spíš teda čísla nevdí.

H: Takže nevadí čísla, ale spíš tak čtení z textů a chápání.

Ž3: Jo, to mi dělá problém.

H: To má i spousta lidí slyšících, když k tomu nejsou dobře vedení. Druhá výzkumná – jaké pomůcky zjednoduší dětem s kochleárním implantátem vyučování. Co by měl správný učitel používat jako podporu v hodinách, abys všemu rozuměla. Nějaké materiály navíc, které jiným dětem nedávají?

Ž3: No to mě nic nenapadá.

H: Třeba nějaké pracovní listy, jiné úkoly navíc. Nebo tak?

Ž3: No to spíš na prvním stupni asi, tam moc mi dávali, i ten pan logoped. To jsem měla moc práce doma. Ale pak už ne.

H: Tak dobře.

Ž3: Mně přijde, že jsem ten druhý stupeň prospala.

H: No to určitě ne, to se ti zdá. No a co třeba ve třídě otevřené okno ven?

Ž3: To je hrůza, když tam jezdí auta, to mně vadí, my větráme jenom o přestávce. Ale rozhlas a tak to je hrůza, to neslyším vůbec.

H: A když jsou zavřené okna, tak lepší?

Ž3: To je lepší, ale já jsem měla i na prvním stupni odzvučenou třídu, my jsme měli všude koberce a závěsy, abych tam dobře slyšela.

H: Interaktivní tabule – nebo jestli nemáte interaktivní tabuli, tak dataprojektor. Zajímá mě, jak to může práci zlepšit, ale co je na tom třeba i špatné.

Ž3: Určitě je to dobré na ty prezentace, žejo.

H: Dávají ti ty prezentace i domů?

Ž3: No to ne. Já to z té prezentace stihnu opsat. A nebo si to z té tabule vyfotím do mobilu a pak doma opisuju.

H: A co ten zvuk?

Ž3: No my tam máme hodně dějepis, a ty videa mně vadí. A hry hrajeme v němčině tam.

H: Jo? A pomáhá to v něčem?

Ž3: Jojo, je to pak zábavnější.

H: No a ty poslechy pouštět?

Ž3: No v angličtině, tam máme ty veliké sluchátka.

H: A do otevřené třídy poslech?

Ž3: Ne, jenom sluchátka.

H: A to musíš poslouchat?

Ž3: Jo já jsem to zkoušela. Něčemu jsem rozuměla, ze sluchadel je to lepší, než takhle otevřeně. Něčemu no.

H: A třeba v čj nějaké audioknížky nebo nahrávky textů?

Ž3: To se snaží pouštět videa a s titulkama.

H: Jako českýma, i u českých filmů?

Ž3: Přesně. (16:20)

H: Poslechy, co třeba poslechy knížek v čj? Odpočinkové hodiny?

Ž3: To neděláme. Ale spíš v té aj text pouští a do toho otevře text na tabuli psací a to ukazuje barevně slova, kde zrovna jsem.

H: A co v hudebce?

Ž3: To nezpívám.

H: Nemusíš?

Ž3: Ne, já se stydím zpívat, to vůbec. Písemky píšu, ale nezpívám. Snažím se, ale stydím se.

H: A v angličtině děláte i poslechy písniček?

Ž3: Jo, to děláme furt.

H: A jde to?

Ž3: Nejde to. Jenom u těch známých písniček, co už znám. Jinak to nejde.

H: Tak děkuju. Práci navíc jsi asi nedostávala teda?

Ž3: Nene, nevím o tom. V angličtině bývá i karaoke, ale to já nezpívám ani tam.

H: Dobře, posuneme se dál. Měla jsi někdy asistenta?

Ž3: Nikdy. Ne. (18:23)

H: Logoped?

Ž3: Ano, do Kyjova na lodopedii, celou dobu.

H: A jak často?

Ž3: Teď už jenom někdy. Spíš přijede pan doktor do školy za mnou. Spíš mě doučoval pan učitel v češtině.

H: A operovaná jsi kdy?

Ž3: Ve 3 letech na to levé ucho. A teď se to už dělá oboustranně. Do roku zoperují druhé.

H: A máš pořád ten stejný implantát od 3. let?

Ž3: Nene, mám druhý. Po deseti letech. A příští rok to chtějí změnit na 7 let. A teď mám Nukleus. Předtím to byl blbý, ten se i hodně rozbíjel. A teď mám na to i obal do vody, ale to jsem ještě nezkoušela.

H: A víš něco o těch magnetických kochleárních implantátech?

Ž3: To je Rondo, to je jenom kolečko na hlavě, ale hrozně veliké. U holek se to třeba schová do vlasů, ale u kluků ne.

H: A na prvním stupni jste jezdili často na logopedii?

Ž3: Asi jednou za měsíc.

H: A kde máte vaše SPC?

Ž3: V tom Kyjově všecko, on ten pán jezdil sem a radil aj mamce a tak.

H: Dobře, co kolektiv ve třídě?

Ž3: No kluci jsou, ti shazují všechny.

H: No a holky?

Ž3: To spíš na prvním stupni mně jedna spolužačka dávala zabrat. Zesměšňovala mě.

H: Když na tebe mluví učitelka a ty ji nestydiš, upozorní tě spolužáci?

Ž3: Jo jako jo, někdy se snaží. Ale někdy musím poprosit já.

H: A co plavání?

Ž3: To bylo jenom na prvním stupni a to jsem nic neslyšela. To už teď by šlo.

H: Doučování jsi říkala, že jsi chodila. Na doučování z češtiny. A ještě z něčeho?

Ž3: No angličtinu. To tatka. Ale čeština každý týden.

H: Tak poslední, jak tě hodnotí učitelé a co ti třeba neohodnocují.

Ž3: No poslechy vůbec, hodnotí mě stejně jako ostatní, kromě toho diktátu nebo angličtiny, co nerozumím a tak. A poslechy nemusím. V těch doplňovačkách když to čte, tak dobré, ale u doplňovaček někdy nevím, co mám doplnit, co má víc významů to slovo a tak.

H: IVP máš odjakživa?

Ž3: Jo, na všechny předměty. Ale v tělocviku to nemuseli řešit. Tam jsem dobrá.

H: Jaké jsi měla známky ve škole? Z čeho nejhorší?

Ž3: No to dvojka, asi z češtiny a té angličtiny. Jinak tak jako jedničky a dvojky.

H: A nejlepší?

Ž3: Matika je problém v těch úlohách. Paní učitelka to nedokáže pochopit. Ani ve fyzice, to mně mamka doma vysvětluje, abych to pochopila. Protože ona to říká tak, že já jí nic nerozumím. Jednou s mi stalo ve fyzice, že jsme počítali těžký příklad, a nikdo to nespočítal kromě mě.

H: A ještě mi řekni, jak probíhají hodiny v češtině?

Ž3: No učitel přijde, zopakujeme z minula řekne, co budeme dělat, pak normálně probíráme učivo, máme téma na tabuli. Oni se pak zeptají, jestli tomu rozumíme, a my všichni kývnem, jakože jo.

H: A bojíš se zeptat, když nevíš? Zjišťuje nějaký učitel, jak jste se látku za hodinu naučili?

Ž3: Oni se pak zeptají, jestli tomu rozumíme, a my všichni kývnem, jakože jo.

H: A ověřuji si vaše pochopení nějakými otázkami? Třeba k textu, když čtete text. Tak o čem to bylo a tak?

Ž3: No když se zeptá, o čem to bylo, tak většinou neumím moc odpovědět.

H: A když vyučující pokládá otázky přímo k textu, třeba jaká je postava Malého prince?

Ž3: Tak to jo, na otázky takové jo, kde vím, co se mě ptá, to já tam najdu. Ale když se mě zeptají na ten děj, tak já stejně vždycky řeknu něco jiného.

H: A bála ses někdy zeptat, když jsi něco nepochopila?

Ž3: No to se bojím doteď.

H: A proč?

Ž3: No já nerada tak mluvím před třídou, ještě aby viděli, že jsem to nepochopila.

H: A je lepší, když učitel mluví v kratších větách nebo souvětích?

Ž3: Rozhodně v krátkých větách. Já když píšu tak mám problém napsat třeba nějaké slovosledy.

H: A co metafory?

Ž3: To já nechápu přirovnání, metafory. Já kolikrát nevím ani proč se smějou tomu vtipu. To nemám ráda.

H: A jak se jmenuje přesně tvoje diagnóza?

Ž3: Praktická hluchota. S praktickou je kandidát na kochleár, že mám v pořádku sluchový nerv. A přijde mně, že se mně k tomu přidal aj zrak. Já jsem v devíti letech byla na operaci, já jsem měla na jednom oku 9 dioptrií.

H: a jaký byl průběh?

Maminka: V UH nám řekli, že slyší. Ale ona dobře reagovala. A strašně dlouho nás nechtěli poslat na vyšetření. Až v Brně nás vyšetřili a hned jsme zjistili, že neslyší. Pak jsme teda jeli hned do Prahy na detailní vyšetření. No a tady jsme tři měsíce čekali na foniatřii, aby nám dali sluchadla, pro ně jsme nebyli akutní případ, takže jsme pak zavolali do Prahy a na druhý den jsme si pro ně jeli do Prahy. Od té doby už jsme tu na foniatřii nebyli. Pak nám nabídli, že je vhodný kandidát na kochleární implantát. To bylo až ve třech letech, kdy začala slyšet. Takže měla velký problém dohnat to všechno, dodnes jde slyšet rozdíl, někdy zamění některé hlásky, to není jednoduché dohnat, co zameškala. Ale pracovali jsme na tom velice pečlivě a myslím, že se povedlo. Teď nemá skoro problém s ničím.

Ž3: No já mám kamarádku, co taky začala až ve třech letech a ta teda nemluví skoro vůbec dobře.

H: To určitě souvisí i s tím, kdo jaké nadání na řeč má.

Maminka: Hrozně moc jí pomohl přípravný ročník v tom Kyjově, protože ona tam probrala půlku první třídy a pak šla do normální školy, takže spoustu věcí už uměla, číst, počítat. Mohli jsme pracovat o to víc na té výslovnosti a tak. Tady jí umožnili, že jich bylo jenom 12 v té třídě. Navázala krásně a všechno to zvládla.

Ž3: Ale ta přípravná byla fajn hlavně v tom, že my jsme zpívali nějaké básničky a já jsem viděla, že i ostatní jsou jako já, tak jsme se nestyděli a zpívali jsme všeci. Bylo to normální. A pomáhali jsme si znakem.

H: A umíš znakový jazyk?

Ž3: Vůbec.

H: A teď už je druhý ročník tábora pro děti s kochleárem jsem zjistila.

Ž3: Já jsem se byla teď podívat v Kyjově a tam jsem viděla, že mají ty mladší děcka kochleár, a ony radši znakovaly. Tak jsem si říkala, k čemu toto je? Oni mi říkali, že se musí učit první znakovat a pak až mluvit, ale to já jsem tak neměla, já to neumím.

Maminka: No a ještě k těm vyšetření, tak to jsme jezdili poté, co jí to naoperovali a zavedli, tak každých 14 dnů na přenastavování, jak jí ty zvuky dělaly zle.

Ž3: Jo? No já jenom, že jak dělají ty vyšetření, tak zkouší ty nejvíc vysoké zvuky, buben, zvonek, no a vždycky když dávají zvonek, tak mně úplně tikají oči, to je fakt nepříjemné.

H: A zvuky ve třídě ti nejvíc vadí jaké? Taky zvonek?

Ž3: No zvonek je moc nepříjemný, no pak asi nejvíc otáčení papíru a šoupání židličkama. To je hrozné a to když je moc, tak jsem po dvaceti minutách úplně zničená, vypnu a už nevnímám.

H: To mi stačí, moc vám děkuju za pomoc.

Maminka: Rádo se stalo.

Příloha 8 – Rozhovor s Učitelem 3

U3: Tak pojďme teda k tomu povídání. Já co si teda uvědomuji, tak je potřeba udržovat zvukovou pohodu ve třídě, vhodné prostředí, aby byla optimálně posazená, konkrétně také informovat kamarádky spolužačky, což teda u nich funguje docela dobře. Ona je soběstačná, když se dodržují tyto zásady, tak ona je schopná ve škole fungovat skoro jako běžný žák. Samozřejmě když máme nějaké nové pojmy, tak je dobré je napsat na tu tabuli, ona je schopná si dělat zápis s tím že, se vždy dalo i diktovat částečně, ale nové pojmy bylo třeba vždy psát, no, aby si je dobře osvojila. Takže dobře tyto věci jako dovysvětlit, aby to úplně bylo stoprocentní, stručně, jasně, výstižně. A stále teda kontrolovat decentně na druhém stupni, protože už jsou ti žáci na to dost citliví na ty odlišnosti, tak neustále opatrně kontrolovat, jestli teda porozuměla. Docela fajn je i po vyučování si dát chvilíčku, jestli teda ví, jestli rozumí, jestli jí je všechno jasné a nepotřebuje něco dovysvětlit. Pokud ano, sejít se s ní klidně kdykoliv odpoledne a ještě obětovat chvilku tomu. Tak to je to jediné, co je individualizovaně potřeba dělat. S tím, že teda navštěvovala i přípravný ročník před zahájením první třídy, takže přišla do první třídy s tím, že už uměla i číst i psát. Což byla pro ni obrovská výhoda, takže nijak nevyčnívala, byla šikovná, pečlivá pracovitá.

H: A co se týče způsobů práce při výuce? Co práce ve skupinkách s malým počtem dětí?

U3: Tak ona je zvýšeně unavitelná, takže je dobré, když to prostředí je co nejtěžší, pak už nemůže se koncentrovat. Ale využíváme všechny formy a metody výuky, ať už teda frontální, skupinovou práci, včetně prezentace a problémového vyučování, ta Ž3 to dobře zvládá, protože ten intelekt tam byla a je a navíc já jsem byl s dětma v kontaktu už na prvním stupni a oni byli dobře zvyklí jí přijímat a pracovat společně bez jakéhokoli rozdílu. Nebylo to jen to frontální, neměli jsme nikdy problémy výraznější ani s jiným jakýmkoli způsobem výuky.

H: Mě by ještě zajímalo ohledně té únavy, když ona třeba po té době, kdy vydržela koncentrovaná...

U3: Tak pokud jí to téma zaujalo, je koncentrovaná jako ostatní děti. Pokud ne, tak nikdo nevydržíme se soustředit 45 minut v kuse, to je jasné. (4:05) A protože jsem zvyklý jí pořád nějak nenápadně kontrolovat, tak je jasné, kdy ta Ž3 se mi ztratila, že, to byl takový ten pohled, jakože teď momentálně nevím, nerozumím. Tak to se dalo uhlídat, no. A musela si zvyknout na ty jednotlivé hlasy. Já už si můžu dovolit nestát jen tak, aby mohla odezírat, ale že už jsem se nemusel tolik kontrolovat a ona tím, že je velice dobře už zvyklá, tak rozumí. Samozřejmě, že se člověk někdy neuhlídá a zapomene se. Ale nemělo by se to stávat, ti lidi když učí, tak by opravdu neměli nikam jinam pochodovat a měli by pořád myslet na to, že tam mají žáka s kochleárním implantátem a že ho musí individuálně sledovat, jestli se chytá, rozumí. Jestli mu nějaký zvuk nedělá zle a podobně. Neměli by být otočeni k tabuli, měla by dobře sedět, a tak. A ona má dobré kamarádky, takže ony jí ledasco dopovídají, ona se jich raději zeptá, než některých vyučujících (smích). Mají tam dobrý vztah.

H: A když by teda byla unavená, máte nějakou variantu, třeba odpočinkovou, aby jen neseděla a nenudila se?

U3: No ono se to těžce realizuje. Ona si odpočine tak, že prostě přestane vnímat. To jde pak poznat, že je potřeba měnit činnosti. A na začátku se třeba stalo, že prostě jeden den nepřišla do školy. Že po těch třeba 10 dnech už toho měla dost, tak tam nebyla buď celé vyučování, nebo prostě někdy zůstala doma, aby si mohla odpočinout. A ještě teda co je problém, tak že na tom druhém stupni jí škola nedokázala zajistit úplně to vstřícné, sluchově vhodné prostředí. Na prvním stupni měla třídu, která byla oblepena kobercem, takže tam nebyl žádný dozvuk, což pro ni bylo důležité, koberce i na zemi, těžké závěsy. To už na druhém stupni nemáme a to by jí teda pomohlo daleko víc.

H: Když se posuneme k materiálům využitých při vyučovacích hodinách, tak připravoval jste jí nějaké jiné materiály někdy, než ostatním?

U3: Tak vzhledem k tomu, že ona je nadprůměrně inteligentní, není to potřeba. Využívám tabuli, občas jí dávám napsaný text, pokud je výklad příliš dlouhý. Ona už od začátku zvládala velice hezky, ale tam jsme dělali třeba hodně rozšiřování slovní zásoby, protože ona neměla takový repertoár slovní zásoby, jako všichni ostatní. My jsme se tedy věnovali rozvoji slovní zásoby, což pro ni bylo hodně důležité. Ale ona má jazykový cit.

H: Všeobecně, bála se nebo nebála se zeptat, když něco nevěděla?

U3: Jak koho. Tak mě se celkem ptá, nebo se snažím všimnout si jí natolik, aby než se zeptá, vše bylo zodpovězeno a vysvětleno, ona je docela čitelná, já už to na ní poznám velmi dobře.

H: V případě, že by něco nestihla ve škole dodělat, tak by mohla doma?

U3: (8:00) Určitě, mohlo se samozřejmě stát, že se někdy ztratila, takže spíš potřeba více času.

H: Dával jste jí někdy nějaké doučování?

U3: Jen v češtině každý týden, hlavně kvůli té slovní zásobě, novým pojmům, ale také chápání vzdělávacího obsahu. Těch dětí ve třídě je hodně a ona potřebuje nějak to víc v klidu pojmout, než teda při tom jakémsi ruchu.

H: Myslíte si, že je nějaká metoda, kterou byste opravdu nepoužil?

U3: Přemýšlím, jako momentálně mě nic nenapadá, co by se vůbec nedalo použít, možná nějaké aktivity rozšířené na rozvoj fonemického sluchu, na sluchové vnímání, protože ona to má trochu jinak, takže tam bych hledal jiné cesty, aby se to třeba víc znázornilo graficky. Než třeba jen prostřednictvím sluchu. Nebo dlouhá frontální výuka bez struktury, tam by se mohla ztrácet. A také monotónní mluva. To je nejhorší. To aby se v tom orientovala, hodně intonovat, fázovat, mít nastrukturováno. A mít vhodné prostředí. Aby třeba vyselektovala opravdu výklad náročného učiva, musí tam to ticho opravdu být. (9:45)

H: Dobře, tuto část bych opustila. Zajímá mě interaktivní tabule nebo dataprojektor.

U3: S tím pracujeme úplně běžně, i v dějepise, který je učím, když tam je zapsaný ten zápis, je to pro ni velice fajn, že si to může bez chyby opsat, všechny další aktivity na interaktivní tabuli. Čím víc smyslů mohla zapojit, tím lépe, takže tyto názorné metody jsou výborné.

H: A ukázková videa, co omezování zvuku?

U3: Tam je problém, jaká je to kvalita zvuku a ve které třídě to jde. Ona si na to nijak nestěžovala, ale snažím se, aby jí ty věci nesplývaly, tak to nejde jen pustit něco a nechat to být, ale umět o tom i trochu zpětně popovídat, shrnout obsah a vytáhnout to důležité. A pak problém nebyl. (11:03)

H: A jak zvládala třeba ústní zkoušení?

U3: Neměla Ž3 problém. Ale moc tento druh zkoušení nevyužívám. Spíš prezentovali výsledky své práce skupinové nebo hledali nějaké informace a to jsem chtěl, aby prezentovali, ale zkoušení spíš písemné.

H: Dobře, poslechy, to se vás asi moc netýká.

U3: Což asi byl problém.

H: A hodnocení, třeba dějepisu, tam jste nemusel měnit škálu hodnocení?

U3: Ne, tam to opravdu nebylo třeba, naprosto běžně, ona byla jedničkářka, ty naukové předměty nedělaly vůbec problém.

H: Nedostávala od Vás tedy žádné další materiály?

U3: Jen to rozšiřování slovní zásoby, všelijaká pexesa, to ji vždycky bavilo, a pak jsme teda některé agramatismy řešili. Ale málo těch agramatismů zůstalo, už mluví velice dobře. Jinak materiály na doma, to mi nepřipadalo vhodné, ona ze sebe dost vydává v tom vyučování, aby se dokázala koncentrovat, takže zatěžovat ji ještě další prací doma, to mi nepřijde jako dobrý nápad. Vybrat si to podstatné, ne nijakou zbytečnou práci.

H: Měla někdy asistenta.

U3: Neměla, věnovali se jí velmi rodiče a také škola, opravdu tady ten přístup je podle mého velmi vstřícný a citlivý, takže asistenta nikdy nebylo zapotřebí. To by nebylo produktivní, ona to zvládala, hodně by se tím odlišovala. Ona má ve třídě dobré postavení.

H: A takovou tu funkci asistenta – doplňovatele plnily teda kamarádky ve třídě.

U3: Přesně tak. A asi i ten sbor učitelský, asi se každý nedokázal uhlídat, někteří na to samozřejmě nebrali ohled, ale myslím, že mohu říci, že z 90 % byl ten přístup velmi kladný a sbor byl nastavený na to jí pomoci. Hezký lidský přístup téměř od všech.

H: S nějakými jinými organizacemi jste spolupracovali?

U3: SPCčko jediňě, ono není moc ani s kým jiným. Je to paní, naprosto úžasná, sem tam přijela. Pomáhala jak nám učitelům, tak rodičům a hlavně Ž3.

H: Tak, když jste zjistil, že budete mít ve třídě dítě s kochleárním implantátem, připravoval jste se nějak speciálně? Byl jste na nějakém školení, nebo jste si sám zjišťoval informace?

U3: Tak to bylo nutné, protože samozřejmě přestože jsem speckař, tak jsem nedělal surdopedii, takže jsem chtěl vědět všechny potřebné informace, abych nebyl nezodpovědný a zvládl to. Takže jsem se domluvil s rodiči a ještě než nastoupila, jel jsem strávit jeden den do školy pro sluchově postižené v Kyjově, takže jsem viděl celou tu výuku, jakým způsobem se tam pracuje, měl jsem i pohovor s tou paní z toho SPCčka, takže jaksi jsem se tam byl přivzdělat, abych teda věděl, takže připravit jsem se připravoval a hrozně důležití tam byli ti rodiče, ti báječně spolupracovali, takže ten přísun informací tam byl velice dobrý a dozvěděl jsem se to, co jsem potřeboval. Určitě jo, nedalo se to jen tak – tak ať přijde a uvidí se.

H: Škola vám nějaké školení nenabídla sama od sebe?

U3: Byla to u nás první žákyně, která měla kochleární implantát, takže nevím, jestli tehdy vůbec nějaké speciální školení bylo, když nastupovala na druhý stupeň. Nevím.

H: Co je podle vás lepší? Speciální škola pro sluchově postižené, nebo integrace?

U3: To podle mě záleží na individualitě toho žáka. Pokud je schopen to zvládnout, jsem pro to, ať se inkluďuje. Načerpá spousty nových informací, má tam kamarády ze svého okolí a rozvíjí se velice dobře běžná slovní zásoba. Ve speciální škole, tak tam všichni mluví slovy učitele, že, nemají moc jiný přísun. Kdežto tady, v běžném kolektivu, se ta řeč vyvine a rozvine mnohem lépe, obohatí se slovní zásoba na vysokou úroveň. Pokud je to kochleár a je tam přiměřený intelekt, podpora rodiny a školy, jsem pro začlenění. Pokud něco z toho chybí, tak asi ta větší péče ze strany školy bude dobrá. Asi tak.

H: Snažil jste se nějak pracovat se třídním kolektivem, aby ji přijmuli? A jak?

U3: Určitě, tak já mimo specky jsem vystudoval i na JAMU dramatickou výchovu, takže měli jsme pravidelné kroužky dramatické výchovy, která byla zaměřená jako osobnostně sociální rozvoj těch dětí. Takže se dělala spousta takových společných aktivit, při kterých měl každý možnost se nějak projevit a vyniknout, ne jenom ta Ž3. Takže to začlenění se dělalo tak přirozeně, aby se z té skupiny dětí stal takový fajn kolektiv, aby se nám dobře pracovalo. A pak byla spousta mimoškolních aktivit, jezdilo se různě na výlety, na exkurze, pravidelně na školy v přírodě, vlastně každý rok někam jinam, takže ten kolektiv se utužoval. Také jsme pořádali letní tábory a ona jezdila s námi, takže se dobře začlenila. Nebylo to ale speciálně směřováno na ni. Stala se přirozenou součástí celého kolektivu, prostě tam hned patřila.

H: A byl přeci jen ve třídě někdo, kdo by se jí snažil ubližovat jen proto, že je jiná? Kdo by se jí posmíval?

U3: Já si žádnou takovou situaci neuvědomuji. Možná někdy jak jsou na druhém stupni ta holčičí kamarádství, tak to mohlo přerůst, že je tím třeba nějaká z nich zahlcená, že ta Ž3 potřebuje pořád pomoci. Ale jinak se vždycky chovali hezky a kdyžtak byla k dispozici jiná kamarádka. Vlastně na druhý stupeň se dvě třídy slučovaly, ale od začátku byla Ž3 přirozenou součástí a nikdy nebyl problém. Neuvědomuji si ani náznaky šikany. Prostě děvčata se někdy nepohodnou. Tak to je.

H: A baví se víc s klukama nebo s holkama?

U3: S obouma, ona je přijímaná dobře.

H: Dobře, a ještě mě napadlo, nejen vlastně teď, když jsme u kamarádství. Ale když si vezmeme komunikaci, vedl jste děti, třeba na začátku té 6. třídy po spojení, k tomu, aby na ni mluvily jen z jedné strany, na kterou slyší, aby artikulovaly, opakovaly trpělivě?

U3: Já už si moc nevzpomínám, že bych zaznamenal, ale nicméně protože byla spousta společných aktivit i těch dvou tříd už předtím, tak ty děcka ji znaly, takže nebyl problém. Ona navíc dobře odezírala, takže při komunikaci nebyl problém.

H: A komunikace s rodiči teda bez problému?

U3: Komunikace s rodiči byla úplně výborná, oni pro ni strašně moc udělali, měli zájem, aby vše proběhlo dobře, vstřícní ke třídě, k učitelům a hlavně k ní. Kdyby se desetina rodičů starala tak, jako tito, tak všechno je v pořádku. I po stránce domlouvání se, na problémech, na všem. Rodiče jsou ale různí, a pokud nejsou smířeni s tím, že má nějaký handicap, tak to je špatně a dítě ani rodina nefunguje. Tomu dítěti pak rodič jen škodí.

H: A vy jako speciální pedagog pozorujete teda, že sluchové postižení bývá mixované ještě s jiným, druhotným?

U3: Nejsem odborník na surdo, ale myslím, že nemusí být. Je fakt, že ona měla problém se zrakem, ale nejsem schopen to vyhodnotit.

H: Poslední okruh je otázka hodnocení, což je vždycky otázka zapeklitá, ještě navíc, pokud dítě je něčím specifické. Slovní hodnocení? Nahrazoval jste ním známky? Nebo nevytvářel jste jiné žebříčky hodnocení?

U3: Na začátku jsme zavedli systém, kdy jsme vycházeli z Daltonského plánu a dělala se výuka částečně tak, aby děti zvládly dle svého výběru ve svém volitelném pořadí určité úkoly a dělali si sebehodnocení, kolik toho zvládli, jakým způsobem, dělali si samokontrolu a pozorovali své postupy. Z hlediska Ž3 postižení, nebylo moc potřeba něco popisovat, takže jsem dělal slovní hodnocení všem

po celém týdnu souhrnně, ale jinak jsme jeli známky. Pokud by ale žák měl problémy, tak když je potřeba mapovat ten pokrok, tak bych to jistě doporučil.

H: A co se týče jejího IVP, které měla, tak tam třeba směrem k humanitním oborům s větším množstvím informací, které je nutno uchopit, tak jak jste k nim přistupovali z hlediska toho problému Ž3?

U3: Jo, tak, to co tam bylo důležité, tak popis, jak s ní manipulovat, pracovat, jaké zásady dodržovat. Z hlediska dějepisu zaměření se na osvojení pojmů, aby je správně pochopila a uměla použít, a také jednotlivých dějů, protože to ono tím je trochu jiné vnímání a posunuto myšlení jiným směrem, takže je potřeba tyto věci individuálně posuzovat. To i v češtině. Zvýšená kontrola, abych byl schopen rozpoznat, jestli nemá problém, a vždy dovysvětlit, aby byla schopna si to osvojit. Většinou stačilo sednout si o přestávce, případně občas hodiny nápravy. Zeptat se, co nepochopila, a ona většinou v tom klidném prostředí, kde jsme byli jen my dva, pochopila okamžitě. Tam byl spíš problém s tím hlukem ve třídě, že jí něco nedošlo nebo uniklo. Nějaké sem tam slovíčko nebo si něčím nebyla jistá a potřebovala to proklepnout. Učivo ale až do dnes zvládla všechno.

H: A když vezmeme češtinu, co poloviční diktáty?

U3: To ona nepotřebuje, píše krásně a rychle. Musí se teda samozřejmě diktovat tak, aby porozuměla, takže to jsem vždycky dělal, artikulovat, správně stát, dávat dost velký pozor, sledovat ji, jestli ví. Ale zkrácené diktáty by nebyly účelné.

H: A specifické chyby se neprojevovaly?

U3: Ne, žádné tyto problémy nikdy nebyly.

H: Napadá vás ještě něco, co bych měla vědět?

U3: No třeba z hlediska třídy si myslím, že je velmi užitečné pro ně, že tam takovou žákyni měly, protože naučily se taky děcka někomu vyjít vstříc, že tam mají takového žáka, s tím, že na ní berou ohled, a zvykly si, že jsou lidi různí. Někdy bylo třeba jí dodat sebejistoty, to je přínosné velmi.

H: A co otevřená okna ve třídě? Teď mě napadlo.

U3: Nějaký už silnější hluk určitě ruší, to se musí pohlídat. Víím, že zpočátku bývala velice unavená, že doma musela hned po škole odpočívat, ale tak to už je teď s tím lepším kochleárním implantátem mnohem lepší. Je to jinde. A co třeba ještě, kdy jsem byl rád, že jsem byl poučen, tak jsme se starali o náhradní baterie. Samozřejmě se kochleární implantát uměl vypnout, když to bylo nejméně vhodné, takže jsme je měli vždy ve třídě v šuplíku plně nabitě, brali jsme je s sebou do batohu na všechny školní výlety, na to je potřeba pamatovat. Z hlediska ale potřeb všech žáků je to banální a běžná věc.

H: Teď mě napadla ještě otázka k porozumění delšího úseku textu. Jestli byla schopná okamžitě si umět vytáhnout to důležité. Jestli neměla problém se v delších textech orientovat a číst v nich s porozuměním.

U3: To je potřeba pro všechny děti, pracovat na porozumění textu cíleně. Takže my jsme na tom pracovali vždy a ona byla zvyklá. Případně se doptala.

H: Když potřebujete zpětnou vazbu k tomu textu, jestli porozuměla, ptáte se jí jen otázkou: dokážeš text shrnout? Nebo cíleně malými otázkami na konkrétní věci.

U3: No já si myslím, že teď na konci školní docházky, už schopná je. Pokud text není opravdu velmi náročný. Konkrétně u ní není nějaký velký problém. Pokud některá slova nezná. Zpočátku ona měla poloviční slovní zásobu, než jiné děti. Takže jen s tím obtíže být mohou, ale to se dá vždy nějak dovysvětlit, nebo to pochopí z kontextu. Ona si umí velmi dobře domýšlet.

H: Zajímalo by mě, co jste používal k tomu, abyste jí vysvětlil abstraktní pojmy.

U3: Spíš obrázky, to je nejsnazší.

H: A dá se vše vyjádřit obrázkem?

U3: No samozřejmě nedá. Ale ona má dobré logické myšlení, takže tam se dají i věci či děje nějak opsat, ona rychle pochopí. Viděla, že to je činnost, tak ledacos pochopila. Myslím si, že to zvládla velmi dobře.

H: Co se týče výslovnosti, na tom s ní pracovala spíš paní logopedka. Ale zajímalo by mě, jestli jste ji třeba opravoval výslovnost v hodině, před třídou, nebo spíš soukromě?

U3: Bylo toho málo, ale ze začátku. Jinak. Ta řeč je jiná, tady těch lidí se sluchovým postižením, ale tak moc nebylo potřeba.

H: A v té češtině, pracovala s texty ať v čítance nebo v pracovním sešitě se stejnými, jako ostatní děti?

U3: Jiných nikdy nebylo potřeba, ona to velice hezky zvládala. Hlavně pomohla i intenzivní spolupráce rodičů a společné hledání cest. Domlouvali jsme se na učivu. Je pravda, že něco přesahovalo, spíš zpočátku, možnosti toho jejího porozumění, takže do některých předmětů se jen naučila nazpaměť a to odvykládala. To jsme věděli. Ale to jsou tak dílčí věci, že ani někdy nebyly potřebné. Ale to důležité vždy pochopila a naučila se.

H: Já myslím, že to stačí. Moc Vám děkuji.

U3: Není za co.